

Гн - -

”قرآن کریم“

بیتبیتی اخلاقی اجتماعی

دہری میاشتی پہ اول کہنی
خیر بزی

هشتمین بهار مجله

شرافت مند میکن زندگی در سر زمین حق
مکن ای باشرف از کفرها حبل المتین حق

پوره هفت سال میگذرد، این نشریه زیبا و بی آرایش مانند ستاره در افق مطبوعات کشور طلوع و به درخشیدن آغاز کرد یگانه مرام تاسیس آن، طوریکه از نامش پیدا است، شنواندن پیام حق و حقیقت و جلب توجه دلها جانب مزایای اجتماعی و حیاتی دین مقدس اسلام بوده و از بدو به میان آمدن خود به تعقیب این هدف مقدس خویش آغاز نموده در موضوعات مختلف دینی، تربیوی، اخلاقی و اجتماعی به نشرات خود ادامه داد. چندی بصورت جریده هفته و سپس به اثر صوابدید مقامات مر بوطه به صورت مجله ماهانه درآمد.

متصدیان مسئول آن از همان وقت به سنگینی این وظیفه «نشر پیام حق» که انجام آن کار سهل و بسیطی نیست پی برده و تاجایی که توانستند جهت رسیدن به این مرام مقدس از سعی و مجاهدت دریغ نمودند.

ماجرات این رانداریم ادعا کنیم که حق پیام حق طوریکه شاید و باید ادا شده باشد زیرا طوریکه قبلا اشاره نمودیم وظیفه سنگین نشر پهلوهایی اجتماعی حقائق اسلامی و بیان رموزات مدنی و حیاتی این حقائق را نمیتوان کار ساده و بسیطی تلقی کرد، جلب التفات و توجه مجدد در میدان بارگاه دیانت که به علل و عوامل مختلف، حق و ناحق، دانسته و نادانسته از دین داری رم کرده و آن را منفای ترقی و تعالی پنداشته اند اگر به نظر انصاف دیده شود کار آسانی نیست ولی با آن هم میتوان گفت که این مجله به تناسب، لیاقت، کفایت و زحمات کشی کار گمان و همکاری نویسندگان محترم مسلکی و مخصوصاً توجه مستقیم موسس دانشمند آن مرحوم مولانا شادتا اندازه توانست جانب هدف مقدس خویش گامهای شمرده امامتینی بردارد، مدعیت حقیقی را با تمدن اسلامی نزدیک سازد. بر پهلوهایی اجتماعی و حیاتی دین مقدس اسلام روشنی افکند و ارزشهای واقعی آن را خاطر نشان نماید و درین راه مضامین مفید و تراجم سودمندی را تقدیم خوانندگان محترم نمود.

اکنون که این مجله به هشتمین سال عمر خود قدم میگذارد امید است به توجه همکاران محترم ما این بهارش بیش از پیش با طراوت، زیبا خوشه گوار و از گزند خزان مصئون بوده تابتواند در راه تبلیغ حقائق اجتماعی، دینی، تربیوی و اخلاقی قدمهای مفیدتر و استوار تر بگذارد. و من الله التوفیق.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پیام حق

دحمل اول ۱۳۳۹ ۲۳ رمضان المبارک ۱۳۷۹ ۲۱ مارچ ۱۹۶۰

نوی ژوند

پسرلی دی، پسرلی دخپل ځان سره دنوی ژوند زیری راوړی خلک پسرلی ته هر کلی وائی، اودهغه ښه استقبال کوی، خوشالی کوی چه دیسکا ری اودژمی دورانه خوب وخت تیرشو اود کار اودعمل وخت راغی .

واوری ویلی شوی، درودونو اوویالو اوبه مخ په دیریدلو راغلی، اوله شرهار خخه ئی دپسرلی آوا زاوریده کیږی .

غرونو باندی دونو اونباتاتو شنی کوډلی ووهلی شوی، دغرو په سمو او کپزو کښی دحیواناتو تک اوراتک پیدا شو او یوبل ته دپسرلی دراتک زیری ورکوی . ونو پانی و کړی، دونو له څانگو اوسرو نو خخه دمرغانو خوازه آوازونه راځی، دسهار بلبل بیا په ناروشو، اوویده کسان دکار اوعمل لوری ته بولی . دځمکی مخ دطبیعت په شنو فرشو نو بیا ښکلی اوښایسته وگرځید اوځمکی دڅفگان سپره جامه دخوشالی په شنه جامه بدله کړه .

ښځی اوسپری، پیغلې اوزلمیان، نجونی اوهلکان دباغونو او باغچو لوری ته روان شول، اوهلته دنوی ژوند خبری اوخوشالی کوی .

شپانه دمیږو اووزو سره دشتو اودغرونو لمنوته ووتل. اودطبیعت په آزاده هوا، اوسیمه کښی دخوشالی غېزونه پورته کوی .

باغوانان دباغو نو اودباغچو دستبا لولو لپاره روان شول، اودنبو نیالکښو
دکینولو اودنبايسته گلانو دکرلو په فکر کښی ولویدل .
بوراکان بیا راغلل اودگلانو په سرونو له هغو څخه غوږو ته دآزادی اودنوی
ژوندبېهار راځي .

بزگران له خپلو کورونو څخه دځمکو لوری ته روان شول . اودځمکو
په یوی کولو اړکړلو شروع وکړ .
پسرلی دی ، او په پسرلی کښی هر یو دژوندانه دبنسټ تیزه ایږدی ، اودژوندانه
هانیه ترسره رسوی .

پسرلی هریوه ته دنوی ژوند زیری ورکوي ، اوله هر یوه څخه غواړي چه د عمر
کرانه اوموهو به ښکته په لټی اوبیکاری ، په ناوړو اوبی نتیجو شیانو کښی
صرف نکړي ، ځکه وخت دتوری په شان دی که چیری په دغه وخت کښی انسان
ښه عمل او کسب ونلری نو هغه دبی عمل اوبی کسبی په تیره توره چه پشیمانیا
اوافسوس کول دی پری کمیزې ، نو دغه وخت دعمل لپاره دی اوهریو دی عمل
ولری اوخپل عمل دی په ښه ډول سره ادا کړی . « بشار »

غوره خبری

ترڅوچه په نړی کښی ژوندی یم آرام به نه کښینم ځکه چه
ما ته هرښه اوبیکاره کښناستل یوشی ښکاری په پورتنی وجه زه په
هرښه اومرگ خوښ یم نه په بیکاری :

که په نړی کښی تر ژوندلوړشی وجودلری روغتیا اوصحت
دی او که دهغه په شان بل شی پیدا شی بی نیازی اولوړ همتی ده

بہار

باز جهان در پر تو يك تجلی معنوی

قرار می گیرد

چطور میتوان شکرانہ بہار را بجا کرد؟

نمیدانم کدام يك فیلسوف و متفکری گفته است کہ: روزگار در يك دایرہ حرکت می کند کہ از مبداء بہ معاد می رسد و از معاد بہ مبداء. نظام حرکتش لایتغیر است.

تجدید بہاران در ہر سال مصداق قول ابن دانشور است. زمستان میشود و باز بہار می آید، بہار می رود و باز زمستان می آید، در ملیون ہا سال اختلاف ندارد.

این زمستان ہا و بہاران در سیر زندگانی ہر موجودی آمدنی است و رفتنی است.

«ان مع العسر يسرا» سخن خداوندیست کہہ سرنوشت زندگانی کہو چکترین مخلوقاتش با بزرگترین آن ہا بر اساس آن، تعین شدہ است.

بہار می آید و میرود ولی از بہار همان خطوط مادی آن را مدنظر می گیرند، اما اینکہ حقیقت و مصداق ان مع العسر يسرا در بہاران نہفتہ است و از بہاران میتوان بشاہکار ہای مفید و خاموش ماشین فعال طبیعت آشنا شد، کمتر فکری متوجہ میشود.

خداوند و مظاهر جمال و جلال او را میتوان در بہار دید. قدرت سحر آمیز کہ طبیعت را با چنین يك نظام ناشکستی پیوستہ است، در بہار میتوان آزمود. بہترین و عالیترین انتباہی از بہار احساس يك عظمت و قدرت نامرئیست کہ آثار آن در ہر چیز محسوس و موجود است اما عمل آن مکتوم و غیر محسوس می باشد.

ازین جهت است که باید ایمان و یقین نمود که خداوند در هر امری از امور زندگانی بشر مداخلیت خاصی دارد اما محسوس نیست. خودش رنج میدهد و راحت، عزت می بخشد و ذلت می دهد، ولی مایب خبران آنرا زاده این و آن میدانیم گاهی از درد مرض و گاهی از فقر و فاقه شکایت مینمائیم در زمانی از نعمت و عافیت سرمست میشویم، و آن را شاهکار شخصیت و بزرگواری خود می شناسیم حال آنکه ما هم مانند این کائنات بزرگ در همان دایره می چرخیم که این اختلافات آمدنی و رفتنی است، نه دست احمدی در آن مداخلیت دارد و نه محمودی. جز قدرت توانای خداوند و تاثیر مشیت و اراده او در همه چیز.

بهار البته انطباعات مختلفی می بخشد اما این انتباه عالیتین و بسز رگترین انتباهانی که آن را عرفا و اهل تحقیق و ایمان میتوانند بگیرند.

بالین از بهار انتباه دیگری که باید گرفت، عدالت است، این شاهکارهای بهار محض عدالت می باشد، اعتدال بهار را چنین زیبا و قشنگ می گردانند. مردمانیکه ذهنیت پاک دارند، و عدالت را جزء ایمان و عمل قرار می دهند آنها نیز مانند بهاران هم خودشان در کمال شادابی و فرحماندی زندگی می نمایند هم باعث سرور و خوشی دیگران میشوند.

افکار ما از بسکه کوتاه بوده در آشنائی ما به حقیقت از جهتی که بسیار مشکل است، جمال و جلال عدالت را طوری که باید و شاید دیده نمی توانیم. با این که فطرت، خواهان عدالت است، در برابر خود از عمل عادلانه احترام مینمائیم اما خود نمیتوانیم عدالت نمائیم و هر چیز را در میزان عدالت نگه داریم ازین جهت خزان بدبختی دائماً در عقب و پیش روی ماست و آن را زاده عوامل و اسباب دیگر میدانیم.

بهر صورت خوب است که دیباچه بهار را باد و عقیده یعنی ایمان به سر نوشت و ایمان به عدالت باز نمودیم و اینک می رویم بطرفی که بهاران سال چه روزهای

مساعدي جهت کار و زندگي برايما باز نمايد، در بهار همانطوريكه ميتوانيم نهال غرس نماييم كه براي دويهار ديگرازان حاصل بداريم. همچنان ميتوانيم در نهاد خود بهترين و عاليترين خصائصي را پرورش دهيم كه در سالهاي مابعد بيا معنوي ترين ثمرى ببار آرد مثلاً در ظرف مدت بهاران سال تصميم ميگيريم كه دروغ نگوئيم تقاب نكنيم راست و آزاده باشيم. و آن تصميم را عملاً تمرين مينماييم ميتوانيم در فصل بهار ديگر آدم ايدى لى مفيد و مؤثرى در اجتماع خود بشويم، بطوريكه از اين شيوه و كردار، ديگران نيز برخوردار و بهرياب بشوند.

سهل است قطعه زميني را در بهاران سال آب داد و بيل زد و مساعد گردانيد.

اماز مين دلهايى را كه غرق فساد و تبا هكاري، بيمهري و حسادت اند ميتوان به آساني تبديل به يك مزرعه اميد و آرزو و اطمينان كرد فقط چيزى كه اين مساعدت را بعمل آورده و اين تحول را بارمى آرد، اساس تربيه دامن يك پدر و مادر م شفق و مدقق و رسيده مي باشد. اين ها اند كه با حسن اراده و توجه مانند باغبان مهر باني ميتوانند در زمين دلهاي نوباوه گان خود فضاي و مكارم اخلاقي را پرورش دهند، و آن هارا مانند باد بهاري به شگفتن گلهاي مراد و آرزوي خود مساعد گر دانند.

چقدر بجا است كه از كيفيت بهار اندرز هاي حكيمانه بگيريم و عوامل بهار را سرمشق اعمال خود قرار دهيم. چون آفتاب آن در خشان باشيم، چون ابر آن فيض رسان گرديم، چون نسيم آن زنده كننده روح و جان شويم. بهار را صرف در بدل حصول نشاط اختيار نكنيم و تنها از بهار حظوظ مادي آن را در نظر نه گيريم. بلكه كوايف معنوي و اخلاقي و اجتماعي آن را اقتباس كنيم. به اينصورت است كه ميتوانيم شكر آن بهار را بجا آر يم.

چه را غلی پسر لی دی

دشپو ورخو د کيسغت او علامو نه معلو میزی
 درو بنانه لمر له خپړیکو پلو شونه معلو میزی
 د سیندونو له خپو او بې یسکونه معلو میزی
 د سبا دخوږ نسیم د چلیدونه معلو میزی
 دشپو نسکیو د شپیلو د نغو نه معلو میزی
 د ز لمبو د مستیو اتښو نه معلو میزی
 د بنادی ایلچی لاوخته گړخیدلی لی به لی دی
 چه را غلی پسر لی دی چه را غلی پسر لی دی
 زړه دواوری نرم شوی سپی او ښکی بهی میزی
 به ورو ورو له سمی درو می د غروسرته پورته کیزی
 دیو خو ورخو میله ده هلته هم نه پانه کیزی
 رنگی تور شوی هرځای کښی شنه زر غار از رغو نیزی
 د حاصل زړی تخمونه نسور په خاورو نه بهی میزی
 د گل بوټو په ښاخو کښی گوری سری کلمه خو تیزی
 هر کلمی ته ئی غاړو غرونو غوړ ولی شین کالی دی
 چه را غلی پسر لی دی چه را غلی پسر لی دی
 زوړ بزگر ملا بند له ملا کې بیل ئی واخسته بهر شو
 مالی هم له خایه پورته به پالنه د باغ سر شو
 حسد کار پیدا په خلکو کښی له مخی سراو پر شو
 په یوه جامه کښی نغبتی گوره خنکه سمه غر شو
 هر مخلوق په ښو او بدولېزو ډیر دځان خبر شو
 پرو ن نه وی دغه چاری راپیدا نن داهنر شو
 ارمغان د باغ اوبو ټو ټو اوبل ته شینلی دی
 چه را غلی پسر لی دی چه را غلی پسر لی دی

دیتیم داو سیلو له وریخو او ری بارا نونه
 دغه اوښکی دی خوارو چه مستی کړی پر سینه نونه
 دپسرلی خیاط گنډلی هغه خبری کړیوا نونه
 د خوشی به نن سباشی هره خوا کښی هچنسر نه
 په هر زړه کښی تخمیدلی دی هیلې او امیدو نه
 د نسیم قاصد را وړی نوی نوی پیغامونه
 له هر خوانه ورته لڅکه په خوږ بوهر کښی دی
 چه را غلی پسرلی دی چه را غلی پسرلی دی
 په آسمان کښی وریخ داسی شوه د شلنیو شیر خور و ته
 رنگی خان دی وقف کړی تماشو اونندارو ته
 د کار مینه پیدا شوی زړو کښی غټو او وړو ته
 زده کوونکی خو شالیز یو نو نو سبقو ته
 زانې راغلی چه وی تللی په گډانو دو مله کو ته
 زر کی وختلی خاندی بیاله شو چه سر درو ته
 شهبازان به ښکار شول پورته هره خوا قولی قولی دی
 چه را غلی پسرلی دی چه را غلی پسرلی دی
 د کوچیانو په کیمز دو کښی دلیمز داوړنه بل شو
 شوی د سرود گڼی په غاړه سره ټیکونه په وړ بل شو
 توری سترگی سپین سخونه وړاندی وروسته یوله بل شو
 داو ښانو غرغړی شوی وخت د تللو دکابل شو
 دهیواد غرو لمنی ښکته پورته واړه گل شو
 دتند یو وړ یو ساندی آوازونه د بلبل شو
 به هر شی چه سترگی لښکی له نظره گلالی دی
 چه را غلی پسرلی دی چه را غلی پسرلی دی
 نن سبا به دلاله ورسا له پښه په رکاب کړی
 د دامان ویده به واړه به یرغل پورته له خواب کړی *

اسلام و طب و قایوی

اعتناء اسلام به صحت کمتر از اعتناء که در بار د علم و دانش دارد نیست احکام اسلام طوریکه بارها خاضر نشان گردیده بر اساس واقع و حقیقت استوار است یکی از حقایق مسلمة این است که علم، مال، جهاد، عمل و بالاخره هیچ کاری بدون صحت امکان پذیر نیست صحت سرمایه انسان و اساس خیر و سعادت او است از همین جا است که قرآن کریم از مرض و وقایع از آن نیز طوریکه به معالجه معنوی بشر پرداخته فرو گذاشت نکرده و در ضمن ارشادات سودمند خویش بهترین و واضح ترین رهنمائی های راجع به وسائل صحت بدنی و طب و قایوی دارد. اصول و قواعد طب که انسان به اثر تجارب طولانی خویش به آن رسیده است همه به اساس حفظ قوه و جلوگیری از آزار دیاد مرض، حمایت از مواد زیات، استقرار مواد فاسده از بدن و غیره استوار است. در قرآن کریم و احادیث نبوی «ص» اشارات و اضحی به مسائل جزئیات که اصول طبی را تمثیل میکنند درفته است.

اولین چیزی که در زمینه نظر ما را جلب میکند این است که اسلام افطار را برای مسافر در ماه مبارک رمضان مباح گردانیده تا مشقت سفر و تکلیف روزه باهم یکجانه شود و قوت و متانت انسان را از بین نبرد و نیز برای مریض اجازه داده که روزه نگیرد تا روزه و کم غذائی سبب از دیاد مرض نکند. در وقت خوف از دیاد مرض و تاخیر صحت به اثر استعمال آب در وضو و یا غسل، اجازه داده است به تیمم بپردازد.

بسم الله الرحمن الرحیم

راپیدا به په شفاء است او په ښکلا کښی نوی باب کړی

بلبلان به پیری شروع د ترانو نوی کتاب کړی

هر مطرب به غوږی نوی تاو په مینه در باب کړی

زیر او به کمښی به ئی ستائی داد هر زړه گسی لالی دی

چه راغلی پسرلی چه راغلی پسرلی دی

این همه چیزهای است که در حساب وقایه از امراض و عواهل آن می آید .
تحريم شراب و گوشت خنزير ، ممانعت از اسراف در خورد و نوش و غيره چيز های
مضر صحت هم از همین قبيل است .

اسلام برای مجرم حج بیت الله اگر مورد حمله مرض واقع میگردد و یا در سر
خویش تکلیف و دردی را حس میکند که ترشیدن آن را ایجاب می نماید اجازه
داده سر خود را بتر اشد و چرك و بخارهای موذی را دور نماید، این همه از قبیل
استفراغ مواد فاسده است .

اسلام راجع به حمایه از اشیاء مضر صحت ارشاداتی دارد از آن جمله یکی هم
آیتی است که در موضوع مسئله حیض نازل گردیده است حاصل ترجمه - (و میپر سند
ترا از حیض، بگو به ایشان آن، سبب ضرر است پس کناره گیرید از زنان در آن
حالت و نزدیک نشوید به ایشان تا وقتی پاك گردند) آیت فوق اعلام میدارد که خون
حیض مضر بوده و به همین ترتیب علماء طب میگویند که وقت حیض مساعد ترین
فرصت برای انتشار امراض در جهاز تناسلی به سبب حدوث التهابات بوده که موجب
تقویة جراثیم و میکروب های مضر و تکثیر آن میگردد خون مذکور درجه حموضه
را که با جراثیم مقاومت میکند ضعیف میسازد التهابی که به اثر آن در رحم
پیدا میشود قوای حیاتی را از ماده تناسلی از بین میبرد زیرا در آن وقت جای
که صلاحیت استقرار نطفه را داشته باشد سراغ نمیشود .

همچنین ارشادات نبوی که در باره علاج و وقایه از امراض وارد گردیده خیلی
زیاد است که در آن به تدای و معالجه و پرهیز از امراض سازی و در بودن تندرستان
از مریض های ساری امر نموده است طوریکه میفرماید - ترجمه - (وقتی از مرض طاعون
در زمینی شنیدید آنجا داخل نشوید و اگر در جای واقع گردد که شما آنجا هستید
از آن جابرون نشوید) در حدیث دیگری فرماید - ترجمه - «از جنای بگریز طوریکه
از شیر میگریزی» همچنین از بول و براز در آبی که آنرا مردمان برای وضوء
غسل و سائر ضروریات خویش استعمال مینمایند و در سایه که از آن استفاده میکنند
و در راه عام و یا خاص، در لب جوی ها و کما ریز ها و غیره جاهای که محل جلوس
و یا نرد درم رها باشد جداً منع فرموده است طوریکه روایت گردیده «اتقوا الملاعن
الثلاث، البراز فی الموارء و قارعة الطريق ، و الظل» پرهیز کنید از سه کار که

موجب لعنت است، قضای حاجت انسانی در مورد عامه، وسط راه و سایه، آنحضرت «ص» بر سه امر فوق لفظ «ملاعن» را طلاق نموده زیرا آنها سبب لعنت گفتن مردمان برای فاعل میگردند.

طوری که در علوم طبی ثابت گردیده این وضعیت با آنکه موجب تنفر طبائع میگردد و نفوس ازان به شدت نفرت میورزد موجب تولید امراض و بائی، انکیستوما دوستناریا و غیره میگردد مردمان «ریف» اکثر ازین امر کناره نمیگیرند از همین جا است که از همه بیشتر به این گونه امراض گرفتار میگردند و من یقین کامل دارم اگر آنها بدانند که به اثر این کار مورد غضب و سخط خداوند و مستوجب لعن و طرد از رحمت وی میگردند هرگز به آن اقدام نمیکردند و در مقابل کسانی که به آن عادت دارند خاموش نمیشستند

در حدیث دیگری از باز گذاشتن دهن ظروف خوردنی و نوشیدنی منع نموده میفرماید «شب وقتی به خواب میروید چراغها را بکشید در راه را ببندید سر ظروف و اشیای خوردنی و نوشیدنی را بپوشانید» این ارشاد نبوی «ص» برای آن است که طعام و غیره از سقوط حشرات موفیه که سبب تولید جراثیم امراض گوناگون میگردد محفوظ گردد این همه در سلسله وقایع از امراض و اسباب آن به شمار میرود.

طوری که مورد قبول همه واقع است وقایع از امراض نسبت به علاج بعد الوقوع بهتر بوده و اسلام در ضمن عبادات که به آن جهت دریافت قرب و منزلت نزد خداوند امر نموده به آن تحرص میکند بسا از اقسام وقایع از امراض سر اغ میگردد که انسان اگر به آن مداومت نماید و از بسا عوارض و امراض محفوظ میگردد مثلاً از انجمله یکی هم نمازهای پنج گانه است که در آن به وضو امر نموده که مشتمل شستن روی، دست، پا، مسح سر بوده و نیز به مسح گوشها، شستن دهان و بینی استعمال مسواک برای حفظ دهان و دندان از سایر امراض تشویق میکند.

از ارشاد آنحضرت «ص» راجع به مسواک است که باری میگفتند، ترجمه «چرا نزد من بدون مراعات نظافت داخل میشوید؟ آخر مسواک را استعمال نمائید»

به این ترتیب آنها را از مراقبت نمودن و ندانها که سبب تعفن و بدبوئی آن می شود سرزنش میکنند . در حدیث دیگری درین باره میفرماید « لولا ان اشق علی امتی لامرئهم بالسواک مع کل صلوۃ - اگر سبب حرج و مشقت اتم نمیشد هرآینه آنها را در هر نماز به استعمال مسواک امر میکردم »

حرص شدید دا کتران و اطباء و وصایای زیاد آنها را راجع به نظیف نگه داشتن دندان ها از چرکی های که موجب تولید انواع امراض میگردد همگی میدانیم . آنچه در بالا ذکر شد نمونه از ارشادات است که اسلام آن را از طریق قرآن کریم و با احادیث نبوی راجع به محافظه صحت و علاج امراض بدنی به ما رسانیده و ما را به تعمیل آن جداً توصیه نموده است . البته این ارشادات در پهلوی رهنمائی های دیگری است که اسلام برای علاج قلوب بشری و وقایه آن از بسا امراض معنوی از قبیل ، شهوة ، غضب ، کینه و غیره اخلاق رذیله که سبب فساد جوامع انسانی میگردد بکار برده است .

وقتی انسان به این ارشادات جامع عمل پیوشاند قلب ، عقل و بدنش سالم میگردد و برایش وسائل تفکیر و نظر در معرفت حق فراهم گردیده و اسباب و آلات عمل جهت تنظیم زندگی و عمارت کائنات طوریکه خداوند آن را میخواهد مهیا میشود و به اثر آن به سعادت دنیوی و اخروی نائل میگردد .

از حبیب الله همنوا

زندگی و طبیعت

از زیبایی و رنگینی طبیعت، از آبشار و جوش و خروش آن از آسمان کبود و صاف
از ماه و ستارگان، از خورشید و روشنائی ها و بالاخره از سپیده بامداد الهام نیکی
گرفتم، شیوه زندگی نوین آموختم، طبیعت را آنچنان هم که زیباست زیبا یافتم
کاش درین لحظه که همه و همه وجود مرا حس خوش بینی و نگاه مسحورکننده
زیبائی و زیبا پرستی فرا گرفته باری هم اگر شده تمام خوشی و سرور شادی و سعادت
مرا در آسمان خوشبختی و پیروزی من خوب تماشا کرده ببینید و ملاحظه نمائید که
قلبهای رنجبر و ستمکش وقتی که دست از ناله و فریاد، شکوه و زاری، آه و حسرت
بیرون می کشد چقدر هم نرم و زود باور میشوند ... آری موجودی که تا دیروز اشک
ندامت و پشیمانی در چشمانش دور میزد امروز چطور و به چه نوع سرشک شادمانی
و سرور در همان دیدگان حسرت بار و حزن انگیزش حلقه بسته و هی سرود زیبائی
و سعادت، پیروزی و خوشبختی را نوید میدهد ... ای زندگی ... تو چه معمای لاینحل
و عجیبی هستی .. گاه میشود که به گریه وادارم میکنی و گاهی هم مجبور به خندیدن
هممائى آری خنده و شادی تو آم در قبال گریه و اشک از ضروریات بشر است
که تحفه و هدیه گرانبهای زندگی بشمار میرود و ما مجبور و مکلفیم از این آئین
وروش دیرین و کهن طبیعت پیروی کنیم و چیزی هم در عدم و انکار از آن
ما ساخته نیست. دیروزمی گریستم امروز می خندم و فردا شاید باز موقع اشک ریزی
فرار سد.

بازای زندگی و طبیعت !

به تو میگویم بمن یش از این آسیبی مرسان بگذار مدتی هم که ترا زیبا یافتم هم
چنان زیبا و دوست داشتنی بمائی تا بعد از این رنج و اندوه راه آشیانه نا چیز ما
راهی نباشد. آری این نخستین بار است که امروز با صدای بلند و قهقهه می خندم
و به پیروزی و سعادت خود می بالم. چقدر خوش است زندگی و طبیعت وقتی که
انسان آنرا به معنی حقیقی و واقعی آن می شناسد و می یابد بلی زندگی و طبیعت ..

ضروریات او کمالات

مال د غړواو د ټولنو په ژوند کښې یو مهم رول لوبوی په مال سره ډیر اغراض او مقاصد په لاس راځي مال د سختیو د اسیا ننیاد حاجاتو او ضرورتو د رفع کولو او د غړو او د ټولنو د نیکمرغۍ او لوړوالي لپاره یو لوی سبب دی په هغو لخواو کښې چه ولېزه او تېزه وی او خلک لوڅ او برېښوی په داسې لخواو کښې نا آرامی او کښووی موجود وی نو ددې انساني آفت او مرض دور کولو لپاره لازمه داده چه دې وزلو او محتاجو کسانو سره انساني او اخلاقي مرستې وشي او مالونه د کمالاتو په لارو کښې صرف شي .

هغه کسان چه د اسراف او تبذیر څخه کار اخلي او خپل مالونه د ضروریاتو او احتیاجاتو د حدودو څخه د باندې صرفوی ددوی دغه اسراف او تبذیر اگر که په ښو لارو کښې له دیني او د اخلاقي امور او صفاتو څخه نه گنل کیږي که چیرې ددغو ناښو اعمالو مراقبت وشي او خلک له اسراف او تبذیر څخه منع شي نو کیمدی شي چه ددوی په لېزو مالونه باندې دټولنې مهم ضروریات او احتیاجات رفع شي حضرت عمر بن عبدالعزیز ددې حقیقت ادراک کړې دی او همدو چه خپل زوی ئې له اسراف او تبذیر څخه منع کړ او هغو ته ئې د اقتصاد او د اعتدال لاره و ښودله خبره داسې وه چه د هغه له زامنو څخه کوم یوه به زر درهم سره د لاس گوته واخستله کله چه حضرت عمر بن عبدالعزیز له کسار څخه خبر شو نو خپل زوی ته ئې لیک واستاو او دائې ورته وو بل وزه خبر شویم تا یوه گوته چه غمې ئې په زر درهم را نیول شوی دی د لځان لپاره اخستی ده نوته داسې وکړه چه دا گوته به خرڅوی او د هغې په قیمت سره زر تنه وېزی کسان مېړي او د لځان لپاره به د وسپنې گوته جوړوی بیا په گوته باندې دا رنگه لیکي « هغه سپی چه دخپل لځان قدر نېغېږي الله تعالی دی دغه شخص تنه پښتنه وکړي » د حضرت عمر « رض » دغه کار د حضرت رسول اکرم « ص » د کار سره ښه مشابه او موافق دی هغه داو چه یوه ورځ رسول اکرم « ص » د خپلې لور « نسی بنی فطمه » کور ته ورغی کورنۍ چه لورې د سرو زرو لپ له غاړه څخه ویستلې

او یوی بنیخی ته ئی بنیخی او بی بی فاطمه دغی بنیخی ته وائی دغه لپ ما ته ابو حسن بنیخی دی نو په دی وخت کنی رسول اکرم «ص» وویل یا فاطمی ! یا ستا خو بنیخی چی خلك ووائی در رسول اکرم «ص» دلور په لاس کنی د اور لپ و ! وروسته له دی څخه د خپلی لور له کور څخه ووت او هلته کښیاست کله چه فاطمه د رسول اکرم «ص» له فرض او مقصد څخه پوه شوله نو سم د لاسه ئی د سر و زړولې خرڅ کړ او دهغه په پیسو سره ئی یو مرئی واخست او هغه آزاد کړ هغه وخت چه رسول اکرم «ص» د خپلی لور د کار څخه خبر شو نو دائی وویل « الحمد لله چه فاطمه ته ئی له اور څخه نجات ورکړ » که چا اسلامی هدایاتو او نبوی ارشاداتو ښه وکتل نو ورته به معلوم شی چه اسلام د ښځو ډول اوسینکار په گناهو سره نه منع کوی بلکه اسلام دغه راز شیان هغه وخت غواړی چه تولنه کنی د خلکو ضروریات او احتیاجات رفع شوی وی او په هغو کنی بی وزله او محتاجه کسان باقی پانی نه وی د حضرت عمر «رض» په وخت کنی داسی و شو چه اول خلك د فقر او بیا دوی د غلامی له قینونو څخه وېستل شول .

یحی بن سعید وائی : « زه د حضرت عمر بن عبدالعزیز په امر سره افریقا ته ولاړم ددی غرض لپاره چه د خلکو څخه د صدقی مالونه ټول کړم کله چه د صدقی مال ټول شو بیا ما فقیران را وغوښتل چه هغو ته له دغو مالو څخه څه ورکړم د اوچه ما په هغو کنی داسی یو ځکس پیدا نکړ چه د صدقی داخستلو لپاره خپل ځان ښکار کړی ځکه چه حضرت عمر بن عبدالعزیز د هغو احتیاجات اوضروریات رفع کړی ؤ نو بیا ما د صدقی په مالو سره مریان را و نیول او هغوی می آزاد کړل دا د اسلام د دین اثر او برکت و چه غړی او ټولنی خپل حقوق واخستل او د اسلام تر سیوری لاندی معزز او مکرم آرام او آسوده ژوند و کړ مگر په روستینو وختونو کنی د خلکو په منع کنی د ثروت ور یخی ښکاره شوی اود خلکو څخه ئی حقائق پته کړل نن ډیر کسان دی چه دوی پخپل عیش او عشرت شهوت او لذت کنی ډوب پراته دی د نورو له خیر او شر نیکمرغه اوبد مرغی څخه خبر نه دی او نه دوی د تصور کوی چه آیا مونږ د ټولنی غړی یو او ټولنه پر مو نیز باندی څه حقوق او واجبات لری اویانه ؟ او هغه انسان چه د دوی پشان آزاد پیدا شوی

دی او دد وی به شان حقوق لری ددغه انسان محروم ول اود هغه سره مرسته نکول د انسانیت و مقضیانو او ایجاباتو څخه دی ویانه ؛

ن باید هریو دی ملتفت شی چه ټول خلک حقوق لری اودغه حقوق په اندازه سره یعنی داسی دی څوک نه کوی چه ټول مالونه د ځان سره جمع کړی او بی وزله او محتاجه کسان له انسانی مرستو او اخلاقی کومکو څخه محروم کړی هو ؛ اسلام دهر چا لپاره ملکیت منلی دی چه باید په نړی کښی هر څوک د یوی اندازی مال مالک او متصرف وی مگر نائی هم و رسره شرط کسری دی چه د ضرورت او حاجت څخه زیاتی مالونه د نورو د ژوند تأمینول په لاره کښی ورکړل شی ځکه د نورو د ژوند تأمینول په ټولنی کښی نظام او امنیت آرامی او رفاهیت قائموی او د هریوه په نفس کښی داشعور پیدا کوی چه مونږ ټول لکه د یو بدن غړی اولکه یوی ماتی اجزاء یو په خیر او شرفانده او گټه کښی شریک یو دیو او بل څخه ډډه نه کوو .

داخلاقو ښه او لوړه نمونه

یوه ورځ حضرت محمد «ص» : خپلو اصحابو سره په سفرووت په سفر کښی ئی اصحابو ته دپسه دحلالولو امر وکړ . یوه وویل : حلالول ئی پرما بل وویل : له پوسته ایستل ئی پرما . حضرت محمد ص وفرمائیل : دخیس او خاشاکو ټولول پرما . اصحابو وویل : یا رسول الله مونږ دی کار ته کفایت کوو . حضرت محمد ص وویل : زه پوهیږم چه تاسی دی کار ته کفایت کوی . مگر زه بده گڼم چه له تاسی څخه امتیازو لرم ادا الله تعالی خپله بنده چه له نورو څخه متمیز وی نه خوښوی

ترجمه های قرآن کریم

کتابهای عهد قدیم یعنی تورات و زبور و اسفار پیامبران بیشین در مدت تقریباً دو هزار سال به یونانی ترجمه شد. باره هایی از عهد قدیم تا کنون (۱۹۱۵ م) به ۲۶۵ زبان و تمام کتاب یعنی عهد قدیم و عهد جدید به ۱۱۲ زبان و تنها عهد جدید به ۱۱۱ زبان دیگر و جزئی ازان به ۲۳۳ زبان غیر از آن ترجمه شده است یعنی گویا این جزء را به «۲۵۶» ائت ترجمه کرده اند اما قرآن کریم به بیش از یازده زبان اروپائی و یازده زبان شرقی به شرحی که اینک میگوئیم ترجمه شده است :

ترجمه های قرآن از زبانهای اروپایی :

قرآن کریم نخستین بار به اشاره پتروس - و نیرالس ، رئیس کلنیه متوفای سال ۱۱۵۷ م ترجمه شده ترجمه قرآن را زبان لاتین با اقتراح گذاشتند و این کار را باراول يك دانشمند انگلیسی بنام رابرت ریتینا بمساعدت يك نفر المانی موسوم به هرمان دلماتی انجام داد و ترجمه در سال ۱۱۴۳ میلادی به پایان رسید ولی چهار قرن ونیم پنهان ماند تا آنکه بوسیله تیمودور بیلینا ندر در سال ۱۸۴۳ م در بائن چاپ شد و پس از آن به ایتالوی و امانی و هولندی نقل شد باز دوم لوئیس مارکی در سال ۱۶۹۸ ، به لاتینی ترجمه کرد و در ادوی باصل عربی و بعضی ملاحظات و انتقادات طبع شد

سپیل میگوید که در این ترجمه دقتی به غایت به کار رفته و رعایت مطابقت باصل بسیار شده است و ملاحظاتى که در آن شده مفید است مگر انتقادات آن بهیچوجه درست و صائب نیست و نویسنده مقاله نیز باین گفته موافق میباشد. ترجمه بیلینا ندر در سده ۱۵۵۰ و ۱۷۲۱ مسیحی بار دیگر در لپزیگ چاپ شد همچنان ترجمه لاتینی نیز باصل عربی در سال ۱۷۶۸ در لپزیگ بطبع رسید و این ترجمه توسط فریدر یکوس فورب بهمکاری مرد دیگری در سال ۱۶۴۶ صورت گرفت .

دورایر که جنرال قونسل فرانسه در مصر بود و بزبانهای ترکی و عربی شناسایی نیکو داشت قرآن کریم را بزبان فرانسه ترجمه کرد و در سال ۱۶۴۷ در پاریس چاپ شد ولی این ترجمه صحیح نبوده نواقص و زیاداتی بسیار دارد پس از ترجمه که گفتیم ترجمه های درست و نیکوئی شد که از آن میان از ترجمه ساوری سال ۱۷۸۳ م و ترجمه کار یمر سکی که بار اول در سال ۱۸۴۰ م و بار دوم در سال ۱۸۴۱ م و بار سوم در سال ۱۸۷۵ م طبع شد می توان نام برد. این دو ترجمه چندین بار به چاپ رسید و همچنان از ترجمه پوتیر که در سال ۱۸۴۲ میلادی چاپ شد مایه یاد کرد.

نویسنده از اینکه آیا قرآن کریم بزبان فاروثری یا دنمارکی هم ترجمه شده است یا نه ؟ اظهار بی خبری میکند جز آنکه مینگارد که تورنبرگ در سال ۱۸۷۴ قرآن را به سویدی ترجمه کرد و میگویند که این ترجمه صحیح نیست. الفونس هم شاه اسپانیا در قرن سیزده خواست که سوره معراج بزبان اسپانیایی ترجمه شود و این کار را طیب او ابراهیم متعهد شد. این ترجمه را دی میو به فرانسوی نقل کرد. درباره ترجمه کاهل قرآن بزبان اسپانوی یا یونانی ، با وجود آنکه یونانیان قرنهای با مسلمانان در تماس و نزدیک بودند ، نگارنده چیزی نشنیده است .

اولین ترجمه آلمانی از لاتینی صورت گرفت و تراجم دیگر یکی از مسکو یگر از ایتالوی که در نرنبرگ در سال «۱۶۱۶ م» طبع شد و دوم از فریدریک میجرلین که در سال «۱۷۷۲» در فرانکفورت انتشار یافت . ترجمه سیل دانشمند انگلیس را ارنولد به آلمانی نقل کرد و در آلمات آلمانیا در سال «۱۷۴۶» منتشر شد . بهترین ترجمه آلمانی ترجمه بوین کرسنه «۱۷۷۳» میباشد که و هل در سال «۱۸۲۸» آنرا تمقیح کرد. تازه ترین تراجم ترجمه آلمان است که در سال «۱۸۵۳» صورت گرفت و چندین کت چاپ شد . در همه حال مستشرق مشهور نولد که میگوید که او در آلمانی ترجمه ای نیافته است که در دقت همانند انگلیسی باشد.

نخستین ترجمه هولندی از ترجمه سکو یجر نقل و در هامبرگ در سال «۱۶۴۱» طبع شده پس از آن ترجمه جلا سما کر است که از دورایر فرانسوی نقل کرده و در لیدن به سال «۱۶۵۸» و بعد از آن به سال «۱۶۹۸ م» و سپس به سال «۱۷۳۴ م»

انتشار یافته است. بهترین ترجمه هولندی از دکتور کیسیر استاد شرع اسلامی در دانشکده دلفت است که در سال «۱۸۰۶» در هالم به بنیور چاپ آراسته شده. همچنین در سال «۱۷۷۶ م» قرآن کریم را در پتر و گرا دروسی ترجمه کردند و اندراریو ابین در سال «۱۵۴۷» به ایتالوی برگرداند ولی ترجمه او درست نیست زیرا از روی ترجمه لاتینی را برت بلیاندر ترجمه کرده از اصل عربی. نوترین ترجمه ایتالوی کارفرای کاسی یکی از استادان مدرسه فنون ملکی میلانواست «۱۹۱۴ م» وی از تراجم ایتالوی قدیم باملخص سوره ها و شرح نامهای آن دیباچه ای برای ترجمه خود نبشته است.

دانشمند شهیر اندریا کولوتو در سال «۱۷۰۱» قرآن عظیم الشان را به چهار زبان عربی، فارسی، ترکی، و لاتینی در یک جلد حله طبع پوشانید و آن الان نادرا لوجو داست پیش از آنکه از ترجمه های متعددی که بر زبان انگلیسی انتشار یافت یادی کنیم به ترجمه که به زبان اسپرانتویی شده است اشارتی میکنیم این کار را خالد شلد ریک کرده و بعضی از قسمتهای آن در نشریه اسلامیک ریو یو چاپ شده خواننده اینک سوره فاتحه را به زبان اسپرانتو ملا حظہ فرمایند.

Sura "VI Fatihbh,"

"Pro la nomo de Dio la indulgema and malsevera.

Laudo estu al Dio, la majstro de la mondoj

Plena de kompato, Rego en la tago de la jugo

Al vi servu ni, kaj al vi ni pregu

Konduku nin en la gusta vojo,

Ne de tiuj kiu koleras kontraŭ via volo

Ne de tiuj kiuj eraras."Amin.

اولین ترجمه قرآن، بزبان انگلیسی بقلم الکسانداروس از روی نسخه فورایر فرانسوی پایان یافت پس از آن ترجمه مشهور علامه شهیر استاد سیل است که آنرا در سال «۱۷۳۴» از اصل عربی انجام داد و چندین بار چاپ شد مقدمه بسیار سودمندی هم بر این ترجمه نوشته است که زیر عنوان «مقاله فی الاسلام» به عربی ترجمه شده در حاشیه ترجمه سیل بعضی تفاسیر مهم از بیضاوی چاپ شده.

ردویل قرآن شریف را به ترتیب تاریخ نزول سوره ها ترجمه کرد و این کار که وی آنرا به پیروی از روش جلال الدین انجام داد موجب اهمیت ترجمه

اوشد هانری پالمز که خود بزبان تازی عالم بود و در مصر و محیط عربی سالیان درازی اقامت داشت در ترجمه خویش در حفظ معانی اصلی کمال اجتهاد و کوشش بکار برده است. در سال ۱۸۳۳، که قرآن کریم «چاپ سنگی» شد ترجمه انگلیسی آیات را در حواشی جای دادند غیر از ترجمه ای که نگارنده نشریه اسلامیک ریویو آغاز کرد دو ترجمه دیگر نیز در سالهای اخیر شده است که یکی از دکتر عبدالحمید خان است و دیگری از میرزا ابوالفضل. نخستین را در سال ۱۹۰۵ در لندن چاپ کردند و دومین را شرکت اشجار با اصل عربی و به ترتیب تاریخی در آله آباد منتشر گردانید.

ازین میدانیم که قرآن هشت بار بانگلیسی ترجمه شده که چار تای آنرا مسلمانان کرده اند دقیق ترین و جدید ترین ترجمه همان است که انجمن ترقی اسلام در «قاضیان» آغاز کردند و نمونه هایی از آن انتشار یافت. رنشارد برتن باتنی چند بر آن شدند و بکوشیدند تا قرآن را به سجع شعری ترجمه کنند درین کار ایشانرا توفیقی اندک هم نصیب شد و با رچه های از آن در سال ۱۸۶۶ «درمجله ادب» به طبع رسید و اینهم مثالی از آن:

"I swear by the splendor of light
And by the silence of night
That the Lord shall never forsake thee
Nor in His hatred take thee;
Truly for thee shall be winning.
Better than all beginning.
Soon shall the Lord console thee, grief no longer control
thee, And fear no longer cajole thee,
Thou wert an orphan-boy, yet the Lord found room for
thy head,
When thy feet went astray, were they not to the right
path led?
Did He not find thee poor, yet riches around the spread?
Then on the orphan-boy, let thy proud foot never tread,
And never turn away the beggar who asks for bread.
But of the Lord's bounty ever let praise be sung and
said."

ترجمه‌های قرآن بزبانهای شرقی:

گویند ترجمه‌های قدیمی از قرآن در زبان عبرانی دیده شده و از دائرة المعارف مشهور یهود برمیآید که پاره‌های از این تراجم در کتابخانه بودلیه در آکسفورد به شماره ۱۲۲۱، موجود است و در فهرست همان کتابخانه يك كتاب عبرانی مشتمل بر تورات، ترجمه و قرآن وجود دارد یعقوب بن اسرائیل حاخام زنتی در سال ۱۶۳۴، قرآن را از لاتینی به عبرانی ترجمه کرد و پس از آن ترجمه و یکسند رف در سال ۱۸۵۷، در لیمزیک طبع شد قدیمترین تراجم قرآن بزبانهای شرقی ترجمه شیخ عبدالقادر بن شاه و السی الله بزبان اردو است که در سال ۱۷۹۰ در دهلی چاپ شده و طبع‌های مختلفی از آن با اصل عربی صورت گرفته است از آن پس نسخه فارسی و عربی در دو جزء در کلکته در سال ۱۸۳۱، منتشر گردید.

و مسیو برونه به ترجمه دیگری که در اصفهان به فارسی شده اشارت کرده اند در سالهای اخیر ۱۳۱۵ هـ - نسخه ای به چهار زبان در دهلی به مطبعه فاروقی ذیل نام «قرآن کریم» چاپ شد که مشتمل بر اصل عربی و تراجم فارسی، اردو و فصیح و سپس اردو و عربی میباشند ترجمه‌های دیگری نیز با تفسیر بزبان فارسی طبع گردیده است مرحوم دکتر عمادالدین قرآن را به اردو ترجمه کرده و در آله هندوستان چاپ شد و باز چندین بار به طبع رسید و آن اولین ترجمه ای است که به حروف اردوئی فرسنگی انتشار یافته است تفسیر بیضاوی در زبان جاوایی محتوی ترجمه جمله به جمله قرآن دو سه بار در هند طبع گردیده است.

تاریخ غالب ترجمه‌های شرقی به قرنها، اخیر بر میگردد و خصوصاً بعضی از این تراجم را نباید ترجمه حقیقی خواند بلکه بهتر است آنرا نوعی تفسیر بنامیم. در زبان چینی در جمله ریو بودی و نند مسلمان جزء چهارم نمونه شرحی که فرجنیل و بوفات به قرآن ترتیب کرده‌اند چاپ شد.

در سال ۱۹۱۳ جزئی چند از ترجمه قرآن بزبان جاوایی از طرف شخصی که خویشان را خادم سلطان ترکیامی نامید طبع شد و گویند قدیم‌تر از این ترجمه هم ترجمه ای بهمین زبان صورت گرفته است.

در روزگار سلطان عبدالحمید ترجمه قرآن بزبان ترکی منع بود اما باوجود این درحواشی بعضی نسخه های عربی ترجمه ها و تفسیر ترکی دیده می شود. نیکو ترین چاپ این نوع که گفتیم همان است که در قسطنطنیه در مطبعه بخاری در سال ۱۳۲۰ هـ طبع گردید پس از اعلان «دستور» برخی از نویسندگان به ترجمه قرآن بزبان ترکی اقدام کردند ولی قدیم پسندان در برابر آنان مقاومت ورزیدند. اولین ترجمه از این نوع را ابراهیم حلمی کرد که در ظرف دو سال در اسنا مبول طبع شد و ترجمه دیگری در مجله ای بنام «اسلام مجموعه سی» که نگارنده آن حلیم ثابت بود انتشار یافت و از ترجمان بنام خ. ن ذکر میشود.

احمد افندی اغایف مقاله مهمی در جریده جون ترك نبشت و در آن، ترجمه قرآن را ضروری نشان داد و گفت این کار اساس دین و بگانه را هی است برای رساندن اسلام به عامه مردم. ولی کسی به این گفتار عمل نکرد و هیچ ترجمه ای از تراجم قرآن بزبان ترکی تکمیل نشد زیرا گذشته از کهنه پسندی عوام، شیخ الاسلام هم بعدم ترجمه قرآن به ترکی امرداد.

اغلب ترجمه های قرآن را بزبانهای اروپائی حاورشنا سان و دانشمندان کرده اند که خود اروپائی بوده اند ظاهراً آرای عمومی در مصر و قسطنطنیه تا ربع اول قرن بیست با ترجمه قرآن مخالف بود و این کار را از جهت دینی آن نامناسب می دانستند چنانکه در مجله المنار مجلد ۱۷ نوشتند که ترجمه کامل قرآن بنحوی که معانی و تأثیری را که عبارت اصلی و عربی آن افاده میکند بتواند ادراک کند کاریست محال. باز در همین نشریه معتبر در مجله هفدهم آنجا که از تمدن ترکها سخن رفته است نگاشته اند: به عقیده عاملان و کارگردانان این طائفه، در رسیدن سریع به مقصد، مانعی بزرگتر از نیاز مندیهایی نیست که ترکمان به زبان تازی دارند یعنی اینان چنین پندارند که برای تکوین و به وجود آمدن يك ملت قوی ترك یا دولت مقتدر ترك هیچ عایقی خطرناکتر از احتیاج این ملت و دولت بزبان عربی نمیباشد. پس زعیمان باید درازاله این مانع و از بین بردن این عایق با ترجمه کردن قرآن کریم بزبان ترکی بذل جهد کنند و در پی نیاز کردن ترکها از قرآن عربی با تقدیم کردن قرآنی که معمولاً بنام قرآن ترکی

یاد می شود سهم گیرند . هر گاه اینان بتوانند بطریقی که گفتیم مردم ترک را از کتاب مقدس یا مقدس ترین کتابی که نام بردیم مستغنی گردانند و آن صورت آنان از کتب حدیث و تفسیر و فقه و سایر علوم و فنون عربی به آسانی می توانند بی نیاز شوند و بخواندن عین همان منابع و کتب و مراجع بزبان ترکی اکتفا ورزند .

نویسنده گوید که در شهر لاهور از یکی از دانشمندان هند شنیدم که وی درین موضوع در حضور جمع کثیری سخنرانی کرده گفته بود: راز کامیابی مسیحیان در اینست که هر جا می روند کتاب مقدس خویش را بزبان همان جای میابند و بهر زبانی که خود میدانند بهمان زبان ترجمه کتاب مطلوب را بدست می آورند و میخوانند همچنین دعا و درود خویش را بزبان خود ابراز میدارند ما مسلمانان ایسکاش می توانستیم برای هر فردی قرآن را بزبان خود او تعلیم دهیم پاسخ که باین شخص و خطابه او از طرف جمعیت داده شد جز این نبود که :
تو ملحد استی و ایمان نداری !

آنکه در طلب دانش بکوشد هرگز نمیرد .
آنکه با دانشمندی ستیزد با من ستیز کرده است .
تحصیل علم دینی است بر گردن مسلمان .
به سخنان دانشمند گوش فرا داشتن و به تدریج علوم را بدیگران
فهمانیدن به که به اعمال دینی اقدام کردن .
آنکه میهن را در جستجوی دانش بدرود میگوید در راه
خداوند گمام مینهد .
حضرت محمد «ص»

روغ صورت تل اختر دی

داختر شپی ورخی راغلی په کور کلمی کښی وایه اوخوانان لاشه چه سپین
زیری اوسپین سری هم ورته خوشالیه کوی دغه ورخی ولای د خو شاله
ورخی دی؟ اودخه لپاره په کښی دعالم گرد وگړی میلی اوخوبه کړی؟ وائی
وجه ده چه پدی ورخ کښی کوم غلام اوداستعمار لاندی اسلامی دولت آزاد
شویدی او که دائی وجه ده چه پدی نیکمرغه ورخ باندي کوم نسا متو مسلمان
یاد مسلمانانو لیدر دنیاه راغلی دی؟؟ نه دایوه هم نده ځکه که څه هم دغه
دول پښی او کارونه هم دخوشالی وړدی مگر کومه خوشالی چه داختر به ورخ
داسلامی عالم په برخه کینزی هومره بیابله خوشالی نشته ځکه پدی ورخ کښی
قول مسلمانان، وایه او زایه، ښخی اونر بهایان اوبی وزلی یوډول په یوه
دسترخوان دغنی خدای، مهر بان خښتن اومقتدر صمدالله تعالی میلمانه وی پدی ورخ
کښی روژه نیول چه دلورونه لوړ عبادت باید وگڼل شی ددی لپاره جواز نه لری.
چه دخدای دمیلمستیا څخه داعراض اومخ اړونی صورت لری خوولی لوی خدای
بدغه ورخ کښی خپل بندگان میلمانه کوی؟ ځکه درضان المبارک د روژی په
برکت هر رښتینی مسلمان همداسی له گناهونو څخه پاکیز لکه نوی چه له
موره ځینیدلی وی، هولوی خښتن پاک ذات دی اویاک خلک خو ښوی خپلو
مطیعو بندگانوته میلمستیا ورکوی مگر کوم خلک له دغی میلمستیا څخه پوره
لذت اوخوند اخیستلی شی؟ هغه چه پاک روح او روغ وجدان، صحیح عقل لری
اودالهی احکامو درموزو او اسرارو سره آشناوی که څه هم دی کښی شک
نشته چه پاک روح، روغ وجدان اوصحیح عقل له یوی خراتر الهی فضل اومرحمت
پوری اړه لری اوله بلی خوا د العقل السليم فی البدن السليم» به حکم روغ صورت
غواړی چه بڼه پدی وبل شویدی روغ صورت تل اختر دی خو بیا هم ضرور نه ضرور
ښه استعداد هم ایجابوی ځکه الهی رحم او کرم خو بیشکه چه پای نه لری
اونامحدود دی خولکه څنگه چه ویلی شویدی.

« باران که در لطافت طبعش خلاف نیست

درباغ لاله رویدو در شوره زار خس »

دالهی عدالت مقتضی همداده چه ددغه مخصوص لطف او کرم شخه هغه خلک
بی برخی پانه کیمیزی چه استعدادی بدوی او په زړونو، غوړونو او سترگو بی
دبمرغی مهر لگیدلی وی او توری پردی پری پرتی وی دپسرلی پدی موسم کنبی
که مونږ اوتاسو خپل خوا او شانه نظر واچوو اود کائناتو په تحول کنبی څیر شونو
پخپله پدی باندی پوهیږو چه شنه بڼو نه ، او سره گملونه که له یوی خوا
داغوان دلاس محصول اوله بلی خوا دپسرلی دروځ پروری هوا مو لود ایدل
کیمیزی خوده ځکی استعداد پکنبی خورا مهم رول لوبوی ازیلی برخه دی خدای
دچاته خواروی هغه چه له پیری پوهی شخه په ابوالحکم مشهور د بد استعداد په اثر
ئی بالاخره دابو جهل نوم وکساته پوهه اونیکمرغی سره جلاشیان دی مونږ ښائی
دلولی خښتن لوی فضل وکټو او پخپلو استعدادو نو باندی باید شکر وباسو چه
پدی بختو روورځو کنبی سره له دی چه ځمونږ شخه په ډېرو شیانو کنبی غیرالامی
خلک خورا مخکینی تلمی دی خو بیا هم مونږ د خدای پاک میلما نه یواو د خدای
عبادت مو پرځای کړ پدی - پدی ورځ کنبی چه څومره اندازی ته ځمو نږ وسه
رسیښی ښائی دی وزلو او غمجنو مسلمانانو سره مرسته وکړو اوزیار وباسو چه
قبل سره یولاس شو او دداسی بختورو ورځوله مراسمو شخه د پردیو دروځی
یامادی استعمار په اثر بی برخی نه شو والسلام .

دینی را که حضرت محمد (ص)

به ارمغان آورد

قرن هاست که سفر خانه کعبه «هر مسلمان مستعد مکلف است در طول عمرش یک مرتبه به زیارت آن برسد» من حیث یک قدرت بوجود آورنده اتحاد و یک خصوصیت مشترک بین مسلمین جهان خدمت می نماید تخمین اهمیت و ارزش این چنین اجتماع که افراد چهار گوشه جهان در آن سهم می گیرند کار آسانی نیست این اجتماع به مردمان که دارای رنگ، نژادهای مختلف نبوده و در سر زمین های مختلف زندگی دارند موقع می دهد که بدون مد نظر بودن اختلافات طبقاتی و غیره در ساحه مشترک عقیده باهم ملاقات کنند در بین تمام ادیان جهان دین اسلام بهتر از همه موفق شده است سدهای نژادی و ملیت را از بین بردارد شکمی نیست که فریضه حج در پیشبرد این پیروزی سهم مهم گرفته است گذشته ازین حج باعث شده زمینه تبادل افکار و احساسات بین اقوام مختلفه اسلامی پیدا شود.

پیروان محمد «ص» توانستند در ظرف ۸۰ سال دو قدرت بزرگ جهانی قرن هفتم را به زانو در آورند :

آوانی که قشون اسکندر امپراطوری قدیمی شرق را مورد تاخت و تاز قرار داد یک قوم از تحمل مصایب این تاخت و تازها برکنار باقی ماند این قوم قوم عرب است خلاف دیگران اعراب بت پرست سفیری را برسم عنبر خواهی بدر بار فاتح نفرستادند و بعداً هزار سال دیگر نیز این مردم در اماکن صحرایی خود به صورت حیرت آوری منزوی زندگی کردند دزدی و کشتار سپورت و افنخار، ظلم و استبداد از خصوصیات ملی شان به شمار می رفت شجاعت، مهمان نوازی جوانمردی زداغت و شاعری به گمانه چیزهای مایه افتخار ایشان بود از مراحل بدوی تاریخ الی ربع قرن هفتم راجع به این مردم کدام معلوماتی در دست نبود صرف منافع که کم و بیش در اثر تجارت بدست می آوردند باعث شد که توجه پیروان مذاهب مختلفه، یهودی، نصرانی، مجوسی به سوی شان جلب شود و سلطنت نشین های کوچک و بی دوامی از طرف شان مخصوصاً در شمال و جنوب صحرای عربستان پی ریزی کردند.

بالاخره تحوالی پیش آمد و وضعیت عربستان تغییر خورد این تحول معجز آسا سبب شد که سرزمین مزبور مولد و مأمن قهرمانانی شود که نظیر شانرا از حیث کمیت و کیفیت در سائر نقاط گیتی کمتر می توان دریافت نمود. اعراب به صورت ناکهانی از حالت انزوا بدر آمدند و به صورت یک قوم متشکل و متحد بنای فتوحات را در سراسر گیتی گذاشتند آن ها بایر و بیابان های متعدد خود توانستند که سلطنت ساسانیان را کاملاً مضمحل و دولت رومن را از داشتن ایالات متعدد محروم کنند یک قرن پیش سپری نشده بود اعراب زمامدار امپراطوری گردیدند که از حیث عظمت و جلال بر دولت رومن در حین معراجش سبقت می جست تحول انقلابی متذکره را محمد «ص» بنا گذاشت این مرد کسی است که در اوایل قرن هفتم دین اسلام را به مردم پیش کشید مذهب او خیلی ساده بوده اعتقاد به وجود خدای واحد اما کارهای او اعجاز آور می نمود پیش از آن که وفات نماید قائد بلا همتنازع عربستان لقب گرفت تعلیمات او قبایل مشرک و مختلف را به یک ملت یکتا پرست و واحد مبدل نمود در ظرف هشتاد سال بعد از مرگش چنان امپراطوری وسیع مذهبی بوجود آمد که توانست مجوسی را با لکل از بین بردارد و یهودیت و نصرانیت را در سرزمین های بسیار وسیع جانشین شود ندای مودنین پیرو او از کرانه های بحر اتلانتیک الی رود خانه سند طنین افکند نام او نظر به هر شخصیت دیگر بالاتر اطفال بیشتر نهاد شده و شرح حالش نظر به هر قهرمان دیگر بیشتر نوشته گردید امروز ۱۰ بره حصه جمعیت بشری دین او را دین خود می دانند.

عقیده که تحوالی را راه انداخت :

خلاف سائر سیستم های مذهبی که در طول قرن ها افراد را بر خود مشغول ساخته اساس اسلام کدام پیچیدگی و اسرار آمیزی ندارد سادگی و بی غل و غشی تعلیمات او بی نظیر است تاریخ آن به اثر مجاهدت و اهتمام نویسندگان متعدد به صورت صحیح حفظ شده است جزئی ترین وقایع زندگی و خصوصیات حضرت محمد «ص» در دسترس هر عالم قرار گرفته می تواند ازین حیث تفهیم و تدخیم چگونگی کارهای او اشکالی ندارد اسلام حسب مقکوره بعضی ها دین جدید نیست بلکه این دین عبارت از بقایای همان ادیان و عقاید سابقه است که بعد از اصلاح و مطابق گردیدن آن با مقتضیات زمان موجود گردیده است

گرچه یهودان و عیسویها پیش از عروج اسلام به نماز خواندن عادی بودند معیناً نماز نزد مسلمین خصوصیت مهمی را پیدا نمود یعنی نماز بایست خوانده شود اما بصورت مجتمه‌انه و وقتی که نماز مسلمین را به صورت دسته جمعی به بینید از سادگی هم شکلی، نظم، احترام و استاده شدن شان به سوی قبله‌ی واحد دچار حیرت شده به ارزش و اهمیت این چنین دین که روحیه نظم و سبیلین را امر می‌نماید اعتراف خواهید کرد یکجا شدن منظم تمام مسلمانان جهت ادای نماز روحیه استقامت را در افراد پرورش داده زمینه احساسات برابری و مساوات را در بین افراد فراهم می‌آورد در جوامع غربی این نکته سابقاً حکم تخیل را داشت موقعیت هر شخص به چگونگی ارتباط نژادی او با دیگران متعلق بود.

حضرت محمد ص با فراهم آوردن زمینه یکجا شدن تمام افراد با شرایط مساوی توانست ضربت قاطعی را بالای احساسات فاهیل پرستی و عشیره پرستی اعراب فرود آورد وحدت عربستان را که بیش از آن علاقه‌های مختلف آن جز از نگاه جغرافیا و وجهه مشترکی باهم نداشتند تأمین و تکمیل کند این که فرض شد باید هر مسلمان مکلف در طول عمرش اقلأً یک مرتبه به زیارت خانه کعبه برسد در تهیه زمینه اتحاد مسلمین من حیث یک نقطه مشترك رول مهمی را بازی نموده است تخمین اهمیت و ارزش این چنین اجتماع که افراد چهار گوشه جهان در آن سهم می‌گیرند کار آسانی نیست این چنین اجتماع به مردمانی که دارای رنگ و نژادهای مختلف بوده و در سر زمین‌های مختلفه زندگی دارند موقع میدهد که بدون مدنظر بودن اختلافات طبقاتی و طول و بی‌چیزی در ساحه مشترك عقیده باهم ملاقات کنند در بین تمام ادیان جهان دین اسلام بهترین راه مؤفق شده است سدهای نژادی و ملت پرستی را بشکندشکی نیست که فریضه حج در پیشبرد این مرام مهم سهم گرفته است گذشته از این حج باعث شده که زمینه تبادل افکار و احساسات بین اقوام مختلفه اسلامی پیدا شود.

پهلوی حج و نماز مجتمه‌انه اسلام به مفهوم مساوات اجتماعی ارزش زیاده را قابل شده است این نکته که به بخوانید نماز را و بدهید زکات را در چندین حصه قبل آن تکرار شده کمک به فقر را از صفت و وظیفه مقدس داده است نظر به این پر تسمیه

افراد نمی توانند صرف در مواردیکه دلشان بخواهد زکات بدهند بلکه مجبوریست فرضی دارند. دادن زکات و باحق غربا از جهت در اسلام مجبوری و فرض گردانیده شده است که اختلافات طبقاتی مسلمین محو شده فرق مستمند و ثروتمند از بین برود.

گفتنی های پروفیسور جوزف هل :

پروفیسور جوزف هل می گوید هیچ یکی از ادیان دیگر مانند دین اسلام موفق نشده است از حیث سرعت و خصوصیت نفوذ عالم شمول را نصیب شود هیچ يك از بنیان گذاران ادیان دیگر برازندگی را درتصر و بین مردم خود مانند محمد «ص» نداشته اند « دلیل این نکته آنقدر تاریک نیست احلام اعراب را با کیفیت دسپلین و سربازی که سابقاً از آن اطلاعی نداشته اند تجهیز کرد شعار «خدا و پیغمبر را اطاعت کنید» بار بار در قرآن ذکر گردیده است این امر توأم با فرمانهای نماز به صورت مجتمعانه حسن دسپلین را در مسلمین تولید و بسط داد به آنانی که در راه خدا می جنگند نوید پاداش اعطا کرد. عقیده مشترک جانشین ارتباطات قبیلوی مشترک گردید و شالوده احساسات برادری بالای آن استوار گشت گذشته ازین احلام يك نوع «پسکس اسلامیک» را بنیان گذارد که به موجب آن فرد نه تنها از تجاوز و خارجی ها بلکه از چپاولگری های داخلی نیز مصونیت یافت این جاست که یکی از ادعاهای عمده محمد «ص» که صورت ابتکار را دارد خود نمائی می کند یکی از مهم ترین علت تظاهر موقعت اسلام عدم ارتجاعیت هدف آن بود محمد «ص» گرچه سال های خسته کن استقامت را زجر و توطئه و تبعید را صبری ساخت و حتی در سالهای که جهت دستیاب قدرت سخت می کوشید هیچوقت مفکوره اصلی وایدیال خود را که عبارت از القای بت پرستی فراهم آوردن عوامل سعادت بنی نوع بشر و جهت افراد به یکتای پرستی بود فراموش ننمود.

تاریخ نشان میدهد که جدید المذهب های اولیه تمام مذاهب جهان غریب و جاهل بوده اند و هزل بود و باش شان اکثراً به کسی معلوم نه وده است منشأ عروج فرق مدرن و ارتقای آن ها از حالت بدوی و پستی ناپیداست اما پیروان اولیه حضرت محمد «ص» مردمان ثروتمند و متنفذ اعراب به شمار می رفتند چنانچه می توانستند سلسله دو دمان شان را بدون هکت تا ۶۰۰ سال قبل برسانند.

اسلام من حیث یک دین عملی و تطبیقی

پروفسور داس، بی سگات می گوید «ارزش عملی و اهمیت نتیجه جوی یک دین صرف متعلق به این نیست که دین مزبور توسط که و تحت چه شرایط بنا شده بلکه یک دین باعقیده وقتی می تواند ارزش عملی پیدا کند که در تأمین سعادت بنی نوع بشر مفید ثابت شود»

بیاایم که مفید بودن دین اسلام را از نگاه هورد مطالعه قرار دهیم: اسلام کاملاً یک دین تطبیقی است این دین تخیلات را در خود راه نمیدهد نکات پیچیده مذهبی آن کمتر بوده و گذشته از آن کشیشی ها و راهبیت در آن وجود ندارد.

پروفسور میس می گوید پیغمبر اسلام حضرت محمد «ص» محض یک بشر تلقی شده پس یا خود خداوند فکر نمی شود خداوند اسلام دارای جلال و عظمتی است که بشر توان رسیدن به آن را ندارد.

با آنکه خدای شان به صورت نامتناهی بزرگ تلقی می شود: لهذا عبادت آن بدون از همراهی یک امام که منتصب به طبقه نجبا باشد عمل آمده میتواند اسلام اساساً یک دین اجرای کارهای خوب و تسلیم به اراده خداوند است قدرت اسلام من حیث یک مذهب به پرستش و اعتقاد به یک موجود ماوا، موجودیت ظاهری آنکس دارد هوا خواهان این دین از یک نوع رفاهیت مهمی که نظر آن در سائر ادیان کمتر می تواند مشاهده شود برخوردار اند انتحار در بین مسلمانان یک عمل ممنوع تلقی میشود اسلام قربانی انسان را مجبور نکرد خشونت جنگی را ملایم نمود به مردمان اسیر در حالی که اسلام را قبول نماید حق زیستن داد اسرای بدبخت را حمایه کرد قطع اعضای مردگان را ممنوع نمود.

در تعدد زوجات حدود قابل قبولی را قابل شد در مسایل ازدواج به طرفین مرد و زن اساس عادلانه را پیش بینی کرد زن را در صورت شکنجه مرد حمایه کرد و حقوق ملکیت را بروی او قبول نمود اسلام هیچگونه چشم پوشی را در حق میخوارگان و آنانی که اعمال خلاف شریعت را مرتکب می شوند روا نمیدارد خوردن گوشت خوک و خون حیوانات را نظر به داشتن خطرات بهداشتی آن

ممنوع قرار داده شده است اسلام به پنج مرتبه و ضورا در فی روز پیش بینی نمود هیچکس نمی تواند از اهمیت صحیح آن منکر شود اسلام غیبتگوئی، قمار آزمایش چانس را منع قرار داد به دادن زکات ارشاد و به عطفوت جوانمردی و عفو امر نمود اسلام استثمار را منع کرد تجارت و صنعت را حرفه های خوب نامید این دین به جوانان امر نمود که مودب و با اخلاق بوده روش نظافت را اختیار کنند تعلیم را بر مرد وزن اجباری قرار داد، خواندن را اولین وسیله رستگاری دانست این دین بعد از در یافت راه حقیقت به هر فرد حق بیان نظریه فردی را اعطا می کند حق بیان نظریه فردی که از خصوصیات مهم حقوق بشری است در جوامع نصرانیت الی نهضت لوتر فراموش شده بود در اکثر ممالک اروپائی تا قرن ۱۷ افراد هویت نداشته تا افکار خود را جز به صورت خفا و یا تجسم چوبه دار و مرگ بیان کنند گذشته از این دین اسلام به دیگر ادیان نیز حقوقی را قایل شد امتیازی که تا هنوز در غرب هم یاد کسی نیست به فرق غیر اسلامی پیش بینی کرده است.

علت این که اسلام توانست برای پنجمین سال تمدن جهان را رهنمائی کند سکات متذکره است گذشته از این پیروزیهای بی نظیری را که اسلام واجد گردید ناشی از عدم ارتجاعیت، نبوغ و کثرت سیاسی يك مرد ناخوان عرب است که بدون فرا گرفتن تعلیم شخص پیدا نمود نظیر آنرا در بین سائر جوامع کمتر میتوان پیدا کرد.

«اس، پی سکات» میگوید:

«اگر هدف این ترویج اخلاق نیکو و نکوهش اعمال زشت حمایه خوشی هائمی نوع و انکشاف ذهنی انسانی است اگر آنروزی که بنا باشد انسان به آرزوهای آخرین خود برسد و اعمال نکو تسلط پیدا کند فرارسدنی جهة نیست که اعتراف کنیم محمد ص پیغمبر واقعی خداوند بوده است» ۱

نوت: در نوشتن این مضمون از نوشته های پروفیسور هیتی پروفیسور جوزف هل و پروفیسور اس پی سکات استفاده زیاد شده است.

۱ «امپراطوری موریها در اروپا» جلد اول صفحه ۲۸-۱۲۶ تألیف بی، اس سکات.

پسر لی

شو پسرای په هر یو بن باندی گلزار راغی
 نوی شو کال نوی ژوندون نوی بهارا راغی
 نوی خبرن دوزمی په لاس چمن ته درو می
 دعیش عشرت او دخوشی کاروان دو بار راغی
 شوه د جمال قدرت هنداره د خوبانو په لاس
 ښه ښکلی توب د طبیعت په هر دیار راغی
 نن په هستی شو تفکر او تخیل د انسان
 په جمع او جوش کښی دشرین محفل خپل یار راغی
 ښائسته کاروان درنگ او یو په تماشه چلیزی
 بورا د گل په ډنډور سور طوطی ملیار راغی
 غر او دښتونه په خودرو گلو خوشرنگه وینم
 هر خوا په گورم د نیمالو جوړ قطار راغی
 هره لمن کښی از غوان لاله غاقول خلیزی
 بلبل جلات شو د زغن عمر په دار راغی
 وطن سمسور شو هره خوا کښی مشالونه گرځی
 ښه مزین ښکاری پتنگ چه په انگار راغی
 دغه خولۍ وی که د یار په میخ شبنم وځما
 شومه خیران چه راته خوب کښی گلزار راغی
 ددرانه خوبه شوه بیداره په زړه پوری لیلی
 مجنون نه خان دی نری قربان که نن دی وار راغی
 دژوندانه او جمیش ساه په چلیدو راغله
 پاڅه بزگره هاند و باسه وخت د زیار راغی
 هریو عاشق دی په تو صیف دمعشوقو ثنا خوان
 «بی پروا» څسکه په صفت د خپل نگار راغی

برای جوانان یاس در زندگی معنی ندارد

آینده برای جوانان است

خدای توانا و تقدس در فطرت هر موجودی اعم از نبات ، حیوان ، و انسان نیروی نمو پیشرفت را آفریده است . همان نیرو به آنها قوت زندگی و انکشاف میدهد . حتی یک نهال کوچک بدون باغبان نمیتواند بزرگ شود . میتواند به زندگی خود ادامه دهد زیرا طبیعت در فطرت او عوامل زندگی را بصورت اتوماتیکی هیا نموده است . دیگر طرف نظام عمومی طبیعت برای تامین بقا و سعادت موجودات بلاوقفه در کار و فعالیت است آفتاب ، ماه ، زمین ، کوه ، باد ، آب هوا و غیره با تمام خواص ظرفیت و استعداد خود به تهیه عوامل بقا و زندگی کار مینماید .

نظامات اجتماعی نیز که با نیروی علم و دانش مجهز است و موسسات عرفانی ، و تعاونی اقتصادی و صحتی ملل که همه شب و روز کار مینمایند منظوری جز تربیه و انکشاف این سه عنصر که نبات و حیوان و انسان باشند ندارند . پس انسان که وجه شاخصی نسبت به نبات و حیوان دارد . و نیروی عقل و دانش او که قوای برتر و عالیتری نسبت به سایر موجودات حیه ، در دست او چون حربه موثری قرار میدهد . چرا باید مایوس باشد ، و یاس و حرمان را مانع فعالیت های عقلی و بدنی خود قرار بدهد اساساً مایوسی برای انسان مخصوصاً انسانیه که جوان است و از نیروی خود و نیروی های ماحول برای تکامل خود بتواند شدیداً استفاده نماید ، چرا مایوس باشد در قیافه بعضی از جوانان انوار فشار را خاموش می بینم ، زیرا جوانان آرزوها دارند اما آرزو های اینگونه جوانان بیشتر مخصوص و منحصر به بعضی از عوامل مادی است مثلاً : باید لباس های لو کس و درجه اول داشته باشند ، حبیب خرج شان کافی باشد بی بند و باری های شان کنترل نشود ولی جوانان مذکور نمی فهمند که این امکانات تنها به خون جگری و یاس جبران شده نمیتواند ، باید جوانان استعداد بهم رسانند کار و کوشش نمایند تا آرزوی آنها تحقق یابد

اگر يك جوان از ناحیه گرفتن نمره نا خوب متأثر گردد، اگر يك جوان از پسمانی خود در راه تحصیل علم شکایت نماید اگر يك جوان از درد و مرض در رنج باشد و یا از بسیار داشتن اهل بیت و لیاقت در يك اداره و مؤسسه پسمان شده باشد یا مصارف تعلیمی خود را نداشته و پیریشان باشد آن جوان حق دارد مایوس باشد البته مستحق ترحم کومك نیز خواهد بود. اما آن جوانیکه نه علم دارد و نه دانش، نه از استعداد های نهفته خود استفاده نموده، و نه در تلاش انکشاف و تکامل خود باشد اما در عین زمان ما شاء الله هزار آرزو پیروز اند، و با هزار آرزو انتظار کهمك پدر و منسوبین خود را داشته باشد، اینگونه جوان ننگ فمیل و جا معه خود می باشند و مستحق هیچ گونه کمک نیستند.

اینگونه جوانان فی الواقع در برابر نعمت های خداوند و نیرو های طبیعت عصیان می ورزند. این ها از عطایا و مواهب خداوند غافل هستند. جوان مایوس، مایوسیکه یاس آن از هواها و هوس هایی شیطانی و نفسانی سرچشمه می گیرد به حیث يك یار ازیتی در اجتماع خود تلقی می گردد و ننگ اجتماع خود شمرده میشود. در ممالک متمدن که غالب جوانان آن ها مراتب تعلیمی خود را تا آخر طی مینمایند ولی در عین زمان هیچ کدام آن ها نمیتوانند بدو ابعاد عالیه تر برسند و از منابع سرشار عواید کارهایی بزرگ مستفید گردند آیا باید آن ها مایوس گردند حالا نکه چنین نیست، و جوانان مذکور با فرط دانش و علم سخت ترین کارها را برعهده می گیرند و با همان شداید و سختی ها باز هم در تکامل خود می کوشند، و هیچ گاه مایوس و نا امید نمی گردند و از وجنات ایشان نور میدوایند و اطمینان و عافیت میدرخشد.

اسراریکه در ترقی و پیشرفت ممالک مذکور موجود است نیز همین است که جوانان ایشان گاهی به بوالهوسی بزرگ نمیشوند، و همیشه تحت يك شرایط صحیح و دسپلین معقول اساسی و اجتماعی پرورش می یابند یعنی از دامان خانواده تا مکتب و اجتماع روحیه آن ها از افراط و تفریط بطوری حفظ می شود که سختی و درشتی دارائی و ناداری هیچگونه تاثیری در پیشرفت ترقی و تکامل ایشان

وارد نه می سازد. و آن هارا مایوس و یاببیاک نمی گردانند چون آینده هراجمع بدست جوانان است، جوانان اند که در آینده مقدرات ملک و ملت بدست آنها سپرده می شود. لهذا جهانان صحیح و وطن پرست ابداً باید مایوس نشوند، قیافه خود را ترش و گرفته نشان ندهند و افتخار و مباهات خود را بداد و دیش دیگران متکی نسازند بلکه باید به تکامل خود بکوشند بهر رشته که باشند ابتکار نشان دهند، و اجتماع را به کار و ایاقیت خود محتاج تر سازند، و برای خانواده خود نمونه افتخار و مباهات گردند.

جوان و مایوسی دو عمل متضاد و دو قطب مخالف اند جو انان را که می بینم پیشانی آن گرفته و روح آن کرخت افکارشان متلاشی است زجر می کشیم و اندوه میخوریم زیرا اینها باید چون زنجیر محکم و چون کوه متمکن، و چون گل های نوشگفته باطراوت و نشاط باشند تا بتوانند در برابر زندگانی و حوادث آن مقاومت نشان بدهند و با آینده هایی مقدس و آرزو هایی اجتماعی و اعمال پاک و متین کشور خود را به کمال ترقی و تعالی رسانند.

بامردم به فراخور فهم و شعورشان سخن ران.
خلق نیکو، تامل در کارها و میانه روی در تمام امور از خصال
پیغمبر است. نیکوترین کردارها در نظر خداوند آن است که
باپشت کار بدان روی آرند. حضرت محمد «ص»

اسلام او تعلیم

د متعلمینو اخلاق او دندې :-

اسلامی روزونکو د متعلمینو داخلاقو د تهذیب او وظائفو په حقله په زړه پورې مخه کړې او د یرو مؤلفینو او اسلامی لیکوالو پدې موضوع کې لیکنې او خپرونې کړې دي چې بعضی له هغو څخه لاندې لیکو:

۱ - متعلم ته لازم دی چې د ناوړو خوږو نو او مذمو مواخلاقو څخه ئې نفس سمیختلې وی ځکه چې د نفس پاکی او داخلاقو سمیختلېتیا د پوهې او نبوغ بنسټ دی شاید چې ډیر ځله د بدو اخلاقو او ناوړو خوږو نو څښتنان هم علم حاصل کړی مگر لدې علم څخه نه خپله ګټه اخستلې شي او نه بل چاته خیر رسولی شي او داسې مثال لری لکه چې هېڅ پوه نه لری .

۲ - متعلم ښائی چې د نیوې امرانو څخه خپل علائق وشلوی او د علم د حاصلولو لپاره کور کېږي ، ټبر او وطن پرېږدي ځکه چې د اشیان هغه د علم د تحصیل څخه وغوړی

۳ - د تحصیل څخه باید مقصد شهرت ، د سرو سپینو ټولزل او د غټان قربت نه وی لکه چې حضرت رسول «ص» فر مائی تاسی علم ددی لپاره مه زده کوئ ، چې په هغی سره د علماؤ په منځ کې فخر وکړی او په نادو هانو لوی ئی یا دا چې دخلکو توجه ځانته پیدا کړی ، بلکه د علم څخه باید دخپل ځان او نورو ځنی دجهل او دجهل دائارو ورکول مقصد دی .

۴ - متعلم ته لازم دی چې دخپل معلم په منځ کې تواضع وکړی او د هغه احترام او اکرام له حده تیره وکړی او پدې پوه شي چې د استاذ حق دپلار څخه زیات او هغه نسبت دپلارته دپراکرام او اجلال وړدی ځکه چې پلار دظا هری و جود پالنه کوی او استاذ روح او اخلاق روزی او همدارنگه ویل شوی دی چې پلرونه دردی هغه پلارچه زیږولی ئی او هغه پلار چې روزلی شي او هغه پلارچه علم ئی در زده کړی دی او بهترین دپلرونو هغه دی چې علم ئی درښودلی دی .

۵ - اسلامی طالبانو او متعلمینو دی نصائحو او ارشادانوته پوره غوږ نیولی او مغزوکی ئی خای وړ کړی دی چه بنا پردی سره ئی د خپلو استاذانو او معلمانو ډیر احترامونه او عزتونه کړی دی لکه چه امام شافعی رحمه الله علیه وائی ما د امام مالك په مخ کی په ډیره کراری سره د کتاب پانی اړولی چه هغه ئی آواز وانه اوری او همدا رنگه ربیع وائی قسم په خدای که به ئی له ډیره ډاره د امام شافعی ئی په مخ کی اوبه سکلی شوی چه هغه به راته کتل.

۶ - زرنوچی هغه آداب چه د متعلم لپاره لازم دی داسی لیکي و متعلم باید په لاره کی د معلم څخه تر مخه ولاړ نشی او دهغه په لځای کی نه کیننی بی له هغه د اجازی څخه دی خبره ونه کړی او نه لازم دی چه ډیری خبرې وکړی څه وخت چه ئی استاذ متأثر وی پوښتنی دی تری نه کوی هغسی کار دی نه کوی چه د استاذ د تأثر سبب وگرزی او دهغه او امردی ومني تر هغه چه د دینی او اخلاقی مبادیو څخه مخالف نه وی.

۷ - اوڅرنگه چه په اسلامی علمی معاهدو کی طالبانو په خپله خوښه استاذان تعینول او دهغوی په حلقه کی د تعلیم لپاره داخلیدل نو هغوی ته دستور ورکړل شوی وو چه د استاذانو په اختیار کی بیړه ونه کړی او هغه استاذ خوښ کړی چه دوسیع علم اوسپیڅلو اخلاقو څښتن وی او دهغسی مدرسینو سره ډیره مخه ونه کړی چه ډیر شهرت ولری ځکه چه په غیر مشهورو مدرسینو کی هم د علم او د فضل خاوندان پیدا کیږی.

او پس له هغه څخه چه ئی استاذ غوره کړ نو لازم دی چه صبر او حوصله پیدا کړی او ژر تر ژره ئی ترك نه کړی ځکه چه اکار د دواړو په ضرر تمامیږی او څرنگه چه د استاذانو په حلقه صبر او ثبات ولری د لازم دی د کتاب په حلقه هم باید صبر ولری چه نا تمامه ئی یری نږدی تر څو چه ئی څه مهارت په کی نه وی پیدا کړی او همدارنگه د یو لځای څخه بل لځای ته اوله هیواد څخه بل هیواد ته بی له ضرورته په نقل مکان خپل وخت عبث تیر نه کړی ځکه چه دا ډیره ډیریشانی او وخت ضیاع سبب کیږی

۸ - ابتدائی متعلم باید په مسائلو کی د علماؤ مباحثو او اختلافاتو ته غوږونه نیسی ځکه چه دهغه فکر ته د علم داشکال په باره کی یوه نوع اضطراب پیدا کیږي او تر هغه دې انتظار وکړي چه تر خړوړاندې لارشی اوڅه معلومات ورته حاصل شی متعلم باید په لمړنۍ مرحله کی د ټولو علومو څخه څه ناڅه خبرشی او کوم علم چه وائی په موضوع غرض او غایه باندې ئی پوره ځان پوه کړی پس له هغو چه د گردو په ماهیت وپوهیده نو دخپل فوق سره دی سم کوم علم او فن غوره کړی چه تبخربه کی پیدا کړی او پدی موضوع کی دی دفعه اقدام نه کوی بلکه په تدریج دی مخ کی لارشی.

۹ - معام باید علم خپل ځان ته گران (محبوب) و بوی تر څو چه زړه ئی ورسره انس او الفت واخلي او علم د ځان دخوشحالی او راحت وسیله و گرزوی ، او دپوهی او اخلاقو په زده کړه له هیش چا څخه ځان ونه ژغورې که څه هم چه هغه استاذیا مودب دخلکو په نظر کی سپک رازی.

اوشان ئی حقیر اوقیت وی ځکه چه د اصلی مرغړی قیمت درالېستونکی دشان په حقارت سره نښکېزی .

۱۰ - لازم دی چه متعلم د درس وبلو په وخت کی نشیط او بشاش وی اوله شوق او رغبت څخه په ډکه زړه سره د علم او عرفان پسې هڅه وکړی.

۱۱ - طالب که هرڅومره ډېر علم حاصل کړی اود ډېرو معلوماتو څښتن شی دا گمان دی نه کوی چه هغه په علم آخری نقطی ته رسیدلی وی او نور څه ته حاجت نه لری او پدی حصه کی مو ترمنځه دا بن المبارک قول ذکر کړه وائی « سپی تر هغه وخته عالم دی چه د علم طلب و کړی مگر څه وخت چه دا گمان و کړی چه عالم شونو جا هل شو ،

د متعلمینو تر منځ علاقه :

د متعلمینو په منځ کی یوه داسی علاقه پرته ده چه اسلامی تربیه کوونکو دخپلو خپلوانو او ذوی الارحامو د علاقې څخه کمه نه ده گڼلی امام شافعی (رح) وائی چه علم د علم او فضل خاوندانو ترمنځه رحم متصل دی نوڅه وخت چه کوم متعلمین له یو استاذ څخه سبق ووائی او یا په یوه مدرسه کی په تحصیل بخت وی لازم دی چه دهغوی په منځ کی یوه ټینګه اونه شلیدونکی علاقه موجوده وی

خسکه چه دوی پدی وخت کی دیومعنوی اوروحی روزنکی پلارخامن گهل کیمیری
نوهغه علاقه چه دوده داسی ملگرو به منخ کی پرته ده باید دوده سکینی ورونو
دعلاقی سره هی توپیرونه لری اوخرنگه چه دیو پلار خامن دمشر کو مقاصدو او هیلو
به تحقق کی مشترکا زحمت کازی او مرسته کوی همدا رنگه لازم دی چه دیو
استاف یایو مکتب شاگردان هم دمشر کو ارزو گانو په لار کی دمحببت او صداقت
په ټینگ بنسټ گاه زحمتونه و گالی او یوله بله مرستی او کو مکونه و کپری
زر نوحی او حاجی خلیفه د مدرسی او ټولگی په ملگری باندی « شریک »
دلفظ اطلاق کوی او بنائی دالدی کبله چه هلته د دوی په منخ کی گاهی ټینگینی
او مشترک منافع موجود وی چه دهغوی رابط ټینگوی او د هاسی ملگرو یوله بله
مرستی دهغوی اپاره گهوری نتیجی ورکوی لکه چه د دوه تجارتی شریکانو
گاهی مرستی او دوجانبه تعاون او تناسر هغوی ته گاهی فائدی ورکوی لکه چه
داد واپه ملگری څه وقت یوله بله مرستی وکپری اوزحمتونه وگالی هغه تجارتی
منافع چه په پلاس رازی د واپه مشترک حق گهل کیمیری

اپاره ددی چه دعلاقی ټینگولو او پریکولو لپاره شاگردانو ته لاره روښانه شی
اودوی خپلی علاقې د ملگرو ټی په یو ټینگ بنسټ بنا کپری نو اسلامی روزونکی
یو څو اصول ذکر وی لکه چه زرنومی وائی :

- ۱ - متعلم هغه څوک دی خپل رفیق په حیث اختیار نه کپری چه پاک، اخلاقی
او خواری کښ نه وی اود تنبل اوبی ذوقه متعلم دملگری ټیا څخه دی ځان وژغوری .
- ۲ - که کوم شاگرد ن کی وی او یائی نسبت بل ملگری ته تعلیمی سوبه
لوړه وی باد حسب او نسبیه څښتن اودشریفی کورنۍ څخه وی باید پخپل ملگرو
پدی شیانو فخر ونه کپری .

- ۳ - د خپلو ملگرو سره که ښه رفتار او انسانی سلوک وکپری او که د
کومی معتبری کورنۍ څخه وی باید چه پخپلو ملگرو غضب نه سی او دهغوی
په حقوقو تجاوز او تیری ونه کپری .

دین

دین تمام خوبیها، زیباییها، عشقها، راستیها و همه زندگانی را در بردارد. هادین را نه تنها از کتاب مقدس آسمانی بلکه از شعر الهامی، از موسیقی الهامی، کار و از طریق خدمتی که برای دیگران بجا میآوریم میآموزیم.

تمام مفکوره‌های نیک بخش از دین است. پندار نیک، بشاشت، ادراک، جمال در طبیعت، محبت دوستان و بشریت، معرفت از رابطه که اشیاء بیکدیگر و طبیعت دارند، فهمیدن غایب‌ه‌ها و اندوه و پذیرفتن آن، این همه ما را بیافتن خداوند بزرگ یاری میکند. خویشتن را فدا کردن برای خیر دیگری، کودک کی را پروراندن بیماری را خدمت گذاردن، خلاصه انجام دادن هر آنچه وظیفه یک انسان است در حقیقت اراده خداست. چنین یک انسان در عمل مستدام نیروهایی که بکمک او آغاز گردیده برای ابدزنده میماند.

خدا، ج. در همه جا پیدا است در همه پا کیز گیاه و خوبیها در هر آنجای که بسراغ او هستید و در همه اوقات. صلح و صفا، قناعت و رضا و همه آنچه که خوب است از اوست. بدون اونه صلح است نه رضا. او را بجوئید و خواهیدش یافت بکوبید و در بر روییتان کشوده خواهد شد. اوست که بری از هر گونه تعلق است؛ یگانه ذات آذاد و اصیلی که در همه عالم بچیزی بستگی ندارد ولی همه را بستگی بدوست.

پیامبران و همه نیکان نه چنان کردند که خود برفتند و ما را تنها گذاشتند. همه آنان امروز با ما هستند. روحاً در جامعه ما هستند. ایشان صرف از محدودیت جسمانی رها شدند. رها شدند. تا خود را با فکر ما، با اعمال ما؛ و باز زندگانی ما پیوندند. هر گاه انسان صرف از این سرای مادی پابیرن میکشد آن‌ها همه با ما هستند و در میان ما. بدون رحم و عطوفت خدا اشیاء بیجان و ناچیزی بیش نیستیم ما برای هستی خویش نیاز داریم بیلا ترین نیرویی که همان نیروی خدا بی است اتکاء و زیم. قوت از عشق منشأ میگردد. آیار است نیست که ما بتناسب عشق خود دارای چنان قوتی میگردیم که میتواند ما را باجاء هر کاری قادر بسازد؟. عشق هرگز نمی میرد. با عشق است که میتوان بغداد رسید.

آقاسید «نسیبان»

از قوانین آسمانی پیروی کنید!

این بشر فزونی طلب و این موجود داتی که بایی بال و پری، هوای پریدن دارند و بایی زوری آرزوی زدن و شکستن دردل میپرورانند، این انسانهاییکه دعوی بزرگی و برتری بر تمام موجودات دارند آنقدر بی بند و بار هستند که اگر موازین شرعی و زنجیرهای قانونی، دست و پای آنها را در میان نمیگرفت امروز از این بشر، از این بشر مدعی فضیلت و اخلاق اثری موجود نبود، قوانین آسمانی که بوسیله پیغمبران برای ما نازل شده، همان قیود مقدسی است که ماباید اطاعت آنرا با جان و دل بپذیریم قوانین خدائی، بشر را بسوی بهشت راهنمایی میکند، آنجا که روح آدمی از قید بلا یا ورنجها آزاد میشود و از سقوط در جهنم بد بختی و تیره روزی برکنار میماند، شما بادقت، روح مردم را بحقیقت شرایع آشنا سازید، سازی که در آسمانها نواخته میشود، نغمه حقیقت و آهنگ خداست. اگر به این آهنگها گوش فراد دهید بسوی خدا خواهید رفت در راه وسوسه اهریمن و شیطان راه دارند برای گریختن از وسوسه شیطان بخدا، پناه برید و قوانین او را گردن بگذارید در قید و بند قوانین گرفتار بودن به آزادیهایی بی قید و شرط بشری، بسی رحجان دارد.

☆ ☆ ☆

شکسپیر میگوید :

روزگار دریائست که کشتی زندگانی ما بر روی آن بطرف ساحل مقصود میرود این دریای بزرگ همیشه در جزرومد است اگر امروز آرام باشد مسلماً فردا تو فانی خواهد شد، بنابراین آن وقتی آرام است فرصت را غنیمت بشمارید و وقت را اهمیت دهید، بسی اشخاص که در نتیجه غفلت از فرصت استفاده نکرده اند و در اعماق این دریا فرو رفته اند،

☆ ☆ ☆

توماس اکمیس میگوید :

فقط امروز در اختیار توست و برخیز و برای کار آماده باش و از هیچ چیز بیم مدار تاب و تحمل داشته باش، دشمنان را از میان بردار، آیا برای کاری انتظار *

پاکو الی او صحت

بندکاره او مبرهنه ده چه د اسلام مقدس او سپیڅلی دین صحت او روغ صورت ته ډیر اهمیت ور کړی دی ځکه شرعی تکالیف او دینی واجبات په صحت او روغ صورت سره تړلی دی یعنی که چیرې یو کس له ناروغیو او مرضو نو څخه په امن وی نو کولای شی چه خپل دینی واجبات او نور وظائف په ښه ډول سره ادا کړی، او که چیرې دغه کس ناروغ او مریض وی نو خپل واجب او وظیفه په ښه توګه سره نشي ادا کولای کله چه واجبات او وظائف په صحت او روغ صورت سره اړه لری نو اسلام ددی غرض او مقصد لپاره پر صحت باندی ډیره پاملرنه کړې ده او د صحت لپاره ئی پاکوالی منع ته راوړی دی تر څو چه هر یو خپل باطن او ظاهراً له خپرو او چټلیو څخه پاک کړی یعنی خپل باطن له حسد، کینه او ریا څخه وساتي او خپل ظاهر او خپل محیط چه کور، لار او دغونډی ځایونه دی له چټلیو او کثافاتو څخه پاک ولری.

اسلام د قول ځان د پاکي لپاره په هفته گڼی یو ځل غسل اود اندامو لپاره ئی او دس کړل مقرر کړی دی تر څو چه هر مسلمان په هر ا و داسه گڼی خپله خوله، پزه، لاسونه او پښی وویښی او دغه واره اندامونه له بد بوی او خپرو څخه پاک کړی همدارنگه باید هر مسلمان کوبښی و کړی چه خپله جامه پا که وساتي ځکه که چیرې جامی خیزنی وی له دغو جامو څخه مرضونه پیدا کیږی او بیا دغه مرضونه د هغه په ضرر او نقصان تما میږی.

فردا را میبری؟ ممکن است تا فردا زنده نباشید در اینصورت چرا بیهوده با انتظار آن نشسته اید؟ همیشه در زندگی چنان باشید که گویا فردا خواهید مرد کاری را که امروز شروع میکنید قسمتی از آنرا بپایان برسانید ولی اگر برای فردا بگذارید ممکن است اصلاً فردا را نبینید گذشته از این کاری را که فردا شروع کنید چه وقت تمام خواهد شد؟

او بل داچه که چیری جامی خیرنی وی خلک له دغو جامو څخه نفرت کوی او ددغه راز جامو د څښتنانو سره ناسته او ولاړه ککړون او اختلاط نه کوی . بلکه هریو له هغو څخه لری گړزی بل داچه هر یوه لره ښائی کو ښښ و کړی چه په لارو او د غونډی په ځایو کښی کشفات او نجاسات ونه غور ځوی ځکه چه دغه کشفات او نجاسات د مرضونو د پیدا یښت سبب گرځی او ټولنه په دغو مرضونو سره بر باده او له منځه ځی همدا رنگه که چیری کشفات او نجاسات په دغو ځایو کښی وغور ځول شی نو د خلکو د نفرت سبب گرځی او خلک تری ضرر او اذیت وینی .

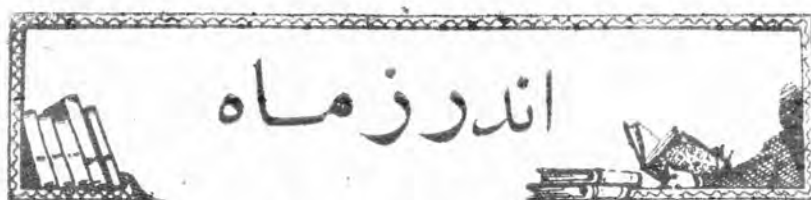
بل دا چه هریو باید کوښښ کړی چه خوراک او څښاک ئی له ښی طعامونو او پاکو او بو څخه ونی او له فاسد طعام او خرابو او بو څخه خپل ځان وژ غوری ځکه دغه شیان د مرضونو د پیدا کیدو سبب گرځی .

کله چه حقیقت داسی دی نو باید هریو په پاکي او نظافت پاملرنه و کړی ترڅو چه ښه صحت او روغ صورت ولری او خپل دینی واجبات او دژوندانه امور په ښه ډول سر ته ورسوی . بل داچه معلومه ده چه روغ کسان ښه افکار او قوی عقلونه لری ویل شوی دی «سالم عقل په سالم بدن کی دی»

— پاک او ستره کمان دخلکو او دخدای تعالی په نزد ښه مقام اوښه محبوبیت لری .

— پاکي دصحت او جوړوالی یومهم اساس دی .

— پاک سپری ته خلک نژدی کیزی او له ناپاک څخه تیښته کوی .

بامعالمک باشید !

در تعین نیک و بد و یا خیر و شر تا کنون میان تمامی انسان ها، جوامع و ملل و حتی در بین افراد یک توده هم توافق نظر به عمل نیامده همه یک کار را شر و یا همه یک کار را خیر نگفته اند پیمبران «ع»، دانشمندان و فلاسفه چندین مقیاس و چو کانی برای تمیز این دو امر تعین کرده اند و ای این چو کات هم نتوانسته مردم را در زمینه بیک عقیده بیاورد مسئله خیر و شر یک مسئله فردی، اجتماعی، محلی و بین دو کشور و سه کشور و ... نیست بلکه بدون استثناء تمامی بشر به آن علاقه دارند همه می خواهند شر را کنار گذاشته دنبال خیر بروند بجای بدی نیکی را و عوض شقاوت سعادت را و بیکار آورند پس ازین لحاظ میتوانیم بگوئیم مسئله خیر و شر «تمیز آن از یکدیگر» یک مسئله بشری است چه همه بشر بدان علاقه مند بوده اهمیت و اعتباری را برایش قائل اند خلاصه همین موضوع است که دین را روی کار آورده مکتب های اخلاقی، سیاسی، اقتصادی را ایجاد کرده. دانشمندان اخلاق، سیاست، اقتصاد و ... هر کدام به نوبه خود مکاتب و مسالکی را بوجود آوردند به این اندیشه که مکتب و مسلک شان میتواند در خوش بختی را بروی بشر بکشد و یا بشر را پیروی ازین مکاتب و مسالک قادر خواهد بود که بشود آنچه را که ناراحتی تولید میکند، کنار گذاشته دنبال خیر و آنچه آسایش بار می آورد، برود. ادیان سماوی هم طوریکه در بالا اشاره شد روی همین منظور به بشر ارزانی شده و هر کدام در عصر و زمان خود اندرین مورد امتحان خوبی داده اند که تاریخ مجال انکار را بکسی نمی دهد. از انجمله طرز العمل حضرت ابراهیم، موسی، عیسی «ع» محمد «ص» در مبارزه خیر و شر، حق و باطل و بالاخره حریت و عبودیت بیشتر قابل یادآوری است آری بر صدق و حقانیت این مبارزات انسان وقتی میتواند پی برد که بداند ایشان بر چه قدرت های بدون اعمال زور فائق آمدند !

بِه عقیده من انسانیکه اضلاع پیر و کدتم کیش و آئین، مسلک و تکلمتی نیست و تازه میخواهد به یکی از آن پابند گردد می باید از همه اول تر اصولی را پیر و ی نماید که علاوه بر مزایای اخلاقی، اقتصادی و حیاتی ساحه امید دران وسیعتر باشد . یعنی استفاده و بهره مندی معقول از نعمت ها و چیزهای پسمانیده موقوف به روز، هفته، ماه، سال - قرن و ... نباشد و شك نیست انسانی با چنین آرزو در طول عمر و حاً دست خوش خستگی و درماندگی نمیشود بلکه برعکس در هر مرحله بیاد آرزوی تازهی بر نشاء و فعالیتش افزوده میشود . اما انتخاب مسلک کیش ، آئین نباید کور کورانه و سطحی باشد زیرا این امر نه تنها نمیتواند انسان را در زندگی خوشبخت و مطمئن سازد بلکه بر نازا حتی ها و اضطرابات روحی و جسمی اش می افزاید خلاصه بهر کیش و آئین معقولی که هستید از تمام مزایای آن خویشتن را با خبر سازید و تمامی افتخارات خود را بدان بهتر کن دانید تا اگر روزی از شما کسی راجع به آن می پرسید جواب معقولی داده و توانسته باشید طوریکه شاید و باید آنرا برایش معرفی دارید و این کار بربك مومن و عقیده مند صادق چندان دشوار نیست .

سخنان حضرت محمد «ص»

بهترین دوستان شما کسی است که عیب و بتان را روبرو یتان گوید
بهترین چیزها آنست که اباغندال نزدیکتر باشد .
بهترین مردم کسیست که مردم از او مشتفع شوند .
خیانت مایه فقر است .
بهترین جوانان کسی است که بر روش سالخورده گان رود و بد
ترین سالخورده گان کسی است که رفتار جوانان را تقلید کند .
نیکي بسیار است و کسی که بدان عمل کند اندك است .
نیکي دو جهان قرین دانش است و بدی دو جهان قرین جهل .
بهترین شما آنکسانند که اخلا قشان بهتر است و با مردم الفت
میگیرند و دیگران را الفت میدهند .

فضای دلکش و آزاد صحرای تازه تر بادا

بهار آمد خدا با ده بدل ذوق تماشا ئی
 ببوی گل روم مستانه تا دامن صحرای
 زر گپای لطیف کنون بگلبرگ این رقم باشد
 کمال صنع تو دار د جمال عالم آرا ئی
 بدور گل بحر مانم - بدین افسردگی تا کی
 نه ساز و نغمه شوقی، نه سو زو آه و آوا ئی
 نه جان محکوم طنازی، نه دل در پنجه نازی
 نه خاطر خسته رازی، نه درس شور سو دانی
 بسر وقت روانم رس نسیم نو بهاران ! تا
 ببال شوق پروازی رسم اوج تمنا ئی
 فضای دلکش و آزاد صحرای تازه تر بادا
 که بی منت دهد جایی بهر شوریده شیدا ئی
 به آغوش بهاری می سپارم دل که حسن اوست
 برون از رنگ نیرنگی، بریز آشوب غوغائی
 شبستان و جو در هروان را لطف تو بخشد
 فروغی از تجلی ای، گاهی در طور سینا ئی
 نبا شد هیچ دردی صعبتر از در د بیدردی
 به آتش ده نیستانم که یابم سوز پیدا ئی
 که چرا مرا می باید بسم الف بشمشیری
 «مجاهد» را نوازش کن دگر با تیغ و ایمانی

محبت الله حسن خیل

دشر عباتو دپوهنځي محصل

مونږ ولي ناوړو اعمالو ته هڅه کړو

څرنگه چې د انسان مبداله یو ناخیز شی څخه تر کیمپ شوی اویه پای کښی یو بی اهمیت شې ته رجوع کوی همدارنگه د دواړو مرحلو ترمنځ چې انسان ځانته رسیدلی او نابغه دوخت وائی مونږ په ځینو باندی د جاهل او ناقص فتوی کولی شو ځکه له دوی څخه د ژوندانه په ډگر کښی داسی ناوړه اعمال لیدل کیږی چې له یوه لیونی او جاهل څخه به دهغو اعمالو د صدور تصور کیږی .

د اثباته ده چې د عصیان نسبت جهالت ته کیږی یعنی هر څومره چې یو سړی جاهل اوله عقله کار نه اخلی به همغه تناسب به دی گڼا هونو ته هڅه او میلان لری . څرنگه چې د ناوړو اعمالو نسبت جهالت ته کیږی اوله جاهل سړی څخه صا دریږی همدارنگه له هوشیار او فہیم سړی څخه به زړه پوری غوره اعمال اوله فایدی نه ډک کارونه لیدل کیږی .

بلکه هر حرکتی د تقدیر وړ او هر پرمخ تګ یی انسانی شرافت څرگندوی . جهالت چې انسان د هلاکت او بر بادۍ ډنډ ته غورځوی هغه جهالت مرادندی چې د سړی لوی دماغ له منځه تللی وی لوڅ پوڅ سپیره لنډغر په بازارو دښتو غرو اورغو کښی منډی وهی بلکه حقیقی جهالت هغه ده چې انسان په دنیا او آخرت کښی ورباندی نیول کیږی نو هر انسان چې په دې رنگ اعمالو اخته شی هغه ته جاهل ویلی شو او داسی جاهلان په پنځه ډونه دی .

اول: هغه څوک دی چې عقیدتی ضعیفه، ایمان یی ناقص او اسلام لسه ده څخه لری تبیتی داسی خلق څرنگه چې د خدای «ج» په خدائی در رسول په رسالت، د کتاب په حقانیت، د ملائکو په موجودیت او د قیامت په ورځ هیڅ باور او عقیده نلری نوله هغه کبله د خپلو اعمالو له نتیجی څخه به هم ویره او خوف ونلری هر عمل چې دده نظریه بنایسته معلوم شو اودده ناقص فکر باندی برابرؤ اقدام به ورته کوی په نتیجی کښی اجتماع ته ضررنا تبیږی اود ژوندانه نظام دده د لاسه څخه خلل مومی آیا دا عقیده به څرنگه له هغوی لری اود دوی له مازغو څخه وویستله شی نور دلائل لاشه کله چې دوی دخپل وجود ظاهری جوړښت او ساختمان ته په غور سره نظر

و کپی اوباطنی قواو ته چه دوجود به فعالیت کشی لگیا دی په دقیق فکر سره متوجه شی نو هله به ورته خرگنده شی چه داعجیب او غریب صنعت چه د عقل په کاسه کسبی نه تخابزی همدارنگه یو قابل اوبی نظیر صانع لری او هغه بل شوک ندی مگر هغه لوی خاوند دی چه به خپل کامل قدرت سره داسی عجیب او غریب شیان جوړولی شی چه دبشر له توان او طاقت څخه بیرون دی .

دوهم: هغه طائفه ده چه په نړۍ کسبی له هیڅ قسم ناوړه افعالو څخه ځان نغوړی او هر ناروا کار ته هڅه او اقدام کوی داعقیده اری چه خدای «ج» بشوونکی دی هر تیری او تجاوز هر ظلم او ستم او بالاخره هر ناوړه او نامشروع کار چه په ژوند کسبی هر تکب شولوی خاوندی رابینی او په پای کسبی دهقاب او معصیت تله سپکینزی او مونږ د آخرت له سختو ربړو څخه بری مومو داعقیده سر بیره پر دی چه غلطه ده کوم دلیل هم ورباندی نلری ځکه لوی خدای «ج» ښه عادل او خورا ډیر کلک حساب اخستونکی دی هر احسان ته ئی مکافات او هر عصیان ته ئی مجازات ټاکلی دی او څرنگه چه خاوند تعالی په هر فعل کسبی مختار دی او هر امر کسبی په آزاد ډول تصرف کولی شی خویا هم نکوی او عادت ئی ندی وړ با ندی جاری شوی چه عاصی او گنهگار ته مکافات وټا ئی ځکه چه له یی ډول اقدام څخه دنړۍ نظام خلل مومی او په پای کسبی د ناوړو پیښو لمن ډیره ارته او پراخینزی .

دریم: هغه خلک دی چه دنړۍ ژوند ته په خورا ښه سترکه گوري او د دنیا دیوی کپی ژوند ته د آخرت په ابدی معیشت باندی ترجیح ورکوی دوی گمان لری چه همیشه ژوندی او په نړۍ کسبی به همیشه اوسی دوی مقصد لپاره هاند او کوشش زیار او زحمت باسی چه خپله ابدی توبه برابره کپی حلال وی که حرام رشوت وی که دیتیم مال سودوی که سلم اوله داسی نورو نامشروعو لارو څخه چه لاس ئی برشی غاړه نه اړوی بلکه دخپل آینده ښو بوستان گل و گلستان په غم کسبی دوبوی .

داخر کنده ده چه دغه قسم خلک د خدای (ج) او پیغمبر (ص) اولو الامر هدايتونه نشی پر ځای کولی ځکه چه دا گرد خلد دخپلو ناوړو آرزو گانو په لار روان دی .

داسی انسانان کله چه دخپلو پلرو او نیکو تاریخ ته په غور سره وگوری ورته خرگنده به شی چه څرنگه خلکو د ابد لپاره خپل نوم او ښان ژوندی ساتلی بلکه هغسی خلکو ساتلی دی چه د وطن د آبادی او د ملت د آرامی لپارئی لوړ لوړ خدمتونه کپی او په دغه لاره کسبی ئی سرونه او مالونه جار کپی وی .

بله داده چه که دوی دنړۍ ژوند ته خیر شی اودنړۍ بی وفائی ورته خرگنده

شی نوله هغو ناوړو اعمالو څخه به زر په زړه ځان وژغوری ځکه نړۍ دومره چل بازه او غداره ده چه په رښتیا سره د فارسی دایت ښه ورباندی صدق کوی :

دنیا مطلبیدیم به مقصد نرسیدیم آیا چه شود آخرت ناطلب ما

څلورم : هغه ډله خلك دی چه په دینی مسائلو کښی کم له کمه څه نه څه معلومات هم لری خو لکه چه لازمه ده د کافی معلوماتو څخه بهر نلری دوی د قرآن په حقیقی مطلب او حدیث په اصلی هدف ندی پوهیدلی بلکه دماغ ته یی بل څه ورڅښیدلی اوله هغه یی بل مطلب اخستی دی له دی کبله ناوړه اعمالو ته هڅه کوی او دخدای (ج) پالو امر ټینگار اوله نواهیو څخه یی اجتناب نکوی .

دمثال په توگه کله چه دغه ډله خلك دحضرت رسول (ص) دا قول (چه اودس گناه له منځه وړی) واورى همدا خپل سرمشق گرځوی او په حقیقت مطلب یی ځان نیو هوۍ په همدی کفایت کوی بلکه نورو اوامرو او نواهیو ته هیڅ اهمیت نه ورکوی بالاخره داسی خلك په خپل لاس د هلاکت د نیته ځان غوځاروی .

دوی دخپل ناپوهی له کبله هر یی گناه او معصیت ته میلان کوی او دا گمان لری چه په پای کښی به اودس وکړمه اوزما ټول گناهونه به وښل شی رښتیا ده چه په اودس سره گناوی ښل کیږی مگر هغه گناهونه ښل کیږی چه پرې اونا ځایه له ده څخه وتلی وی اودی په آینده ښی پښیمان او ورباندی دوام نلری .

پنځم : هغه طائفه ده چه په نړۍ کښی له هر راز معصیتو څخه غاړه نه اړوی ظلم او ستم کوی رشوت اخلی، دیتیم او کنډو مالونه خوری د مظلومانو له مالو څخه هیڅ کرکه او نفرت نلری په هر څه یی چه لاس برشی منع نه راوړی بلکه دخپل ځان تصرف یی گرځوی او دا عقیده لری چه په پای کښی به توبه وباسم اود خدای له ټا کلو عذابو څخه به وژغورل شم داناښته ده چه دتوبی دروازه پرانستی ده او توبه دخدای (ج) په دربار کښی قبلینزی ملگرو خبره ده چه لوی خدای پیر مهربان اودخورا ښه حکمت څښتن دی نوله دی کبله هغه توبه قبلوی چه په ټا کلو شروطو برابر هوی .

اول باید د معاصیو مرتکب شوی له خپل فعله څخه پښیمان او په آینده کښی ورباندی اقدام ونه کړی دوهم داده چه توبه باید د زړه له صدقه وی اوبل دا چه په هغه فعل باندی یی دتوبی ویستلو په قصد سره اقدام نوی کړی .

او که دا شروط ورباندی صادق نشی نو څرنگه چه خاوند تعالی د لوی حکمت خاوند دی دارنست توبی نه قبلوی ځکه که داسی توبی هم قبولی شی دقباحتو او معاصیو مخ نیوی نکینږی بلکه په خپل لاس ناوړه اعمالو ته لارصافول دی .

تشریح اسلامی وقوانین امروزه

کسانی که در تاریخ ملل و جوامع بشری معلومات دارند باین حقیقت رسیده اند که هر قدر سویه فکر و مدنیت در یک جامعه کاملتر باشد بهمان پیمانه افراد آن جامعه از قواعد قانونی بیشتر استفاده کرده و روی آن قواعد معاملات و تصرفات مالی و امور شخصی مانند ازدواج و غیره مقومات اجتماعی خود هارا تنظیم میکنند و هکذا با وضع قوانین جزائی و رفع مشکلات جنائی سایر شئون زندگی را رنگ و رونق می بخشند.

بلی: این معاملاتیکه در هر جامعه بین مردم صورت میگیرد و این علامات و روابط دوستانه که بعضی شان با بعضی دیگر دارند هرگز نمیگذارد که در بین این توده بی انتظامی رخ داده هر کس مطابق میل و رغبت خود بمجادله پیردا زد زیرا در آن صورت گفته فیلسوف بزرگ فرانسوی «بوسویه» بحقیقت خواهد پیوست که میگوید (همیشه یک جامعه میتواند مطابق خواهشات خود عمل نماید یک فرد نمیتواند بتمام آرزوها و آمال خود نائل گردد و چون در یک توده افراد با دار و فرمانده نباشد پس همه با داران اند و چون همه با دار باشند پس همه غلام و خدمتگار خواهند بود و این وضعی است که وجود آن متصور نیست و اگر باشد دوام و بقاء ندارد زیرا عاقبت چنان خواهد شد که حاکمیت بزور و قوه رسیده و تنها برضعفاء مطابق خواهشات خود امر خواهند نمود).

جوامع عربی که قبل از ورود اسلام در شبه جزیره العرب بسر میبردند از عین همین اصل که بقای فرد و وقوع و رونق اجتماع و دوام عمران و آبادی بران استوار است محروم نبودند. از آنست که بشهادت تاریخ طائفه عرب و کسافه دول اسلامی و مسلمین امروزی در جاهلیت قبل از اسلام با اساسهای قانونی که نظام جوامع شان بران پایدار بود اعتماد داشتند و البته این قواعد در تمام نواحی موجود بود که بعدا اسلام به اصلاح آن پرداخته بعضی از آنها را که مطابق عدل و مصلحت عامه نبود لغو قرار داد و برخی دیگر را که بنفع بشر تمام میشد بحال خود باقی گذاشت پس اسلام برای آن نبود که تمام اساسات و قواعد سابقه بشر را برهم زده حتی

چیزی که در آن خیر و منفعت برای يك جامعه صالح و حیات پرسعادت شان باشد نیز از بین ببرد - و اگر چه پیش از ورود اسلام اساسات و مبادی بزرگ قانونی در تمام نواحی حیات نصیب عرب و مردمان آن عصر بود باز هم نمیتوان گفت که این قواعد و مبادی شان بجائی رسیده بود که برای تشکیل یک جامعه صالح کفایت نموده ضرورتی به قانون دیگری دیده نمیشد و ازین رهگذر احتیاج شدیدی برای اسلام و شریعت او موجود بود .

بلی : اسلام وقتی ظهور نمود که عرب و تمام عالم بشر شدید ترین احتیاجی برای ظهور آن داشتند - پس اوشان را این عقیده حقه ، این شریعت صحیح و بالاخره این انتظام کاملی که توده انسانی بر آن استوار میگردد فرود آمد . تعالیم را از تاریکی جهل براه راست هدایت کنند و اینست که آن قوانین اسلامی را امروز بنام فقه یا تشریع اسلامی تسمیه کرده اند -

عمومیت و بی نیازی آن :

شکی نیست که تشریع اسلامی يك نظام شاملی بوده و انسانرا در تصرفات و احوال خودش حکم و منصف قرار میدهد تا در خصوص نفس خویش و در نمازی که ببارگاه ایزدی سراطاعت خم میکنند و همچنان در علائق وی با جامعه که در بین آن حیات بسر می برد و بالاخره در علاقه یک دولت اسلامی با دولت دیگر خودش فکر کرده و اجراء آن نماید .

شریعت اسلامی تمام این علاقات را باین قواعد و اساساتی که حفاظت آنرا بنماید تنظیم داده با اختلاف انواع آنرا نگهداشته است .

روی این اساس واضح میگردد که اسلام مانند دیگر ادیان سابقه تنها عبارت از عقیده دین محض نبوده بلکه هم دین و هم اخلاق و هم دولت میباشد و آنچه کلمه «اسلام» گنجایش دارد شامل همه میباشد برای تأیید این قول خود حقیقتی را شاهد قرار میدهیم و آن اینست :

حقیقتاً وقتی يك دین دارای امتیاز شده میتواند که تمام انتظامات و احکامی که این علائق بپایه آن استوار است از خاص تا عام همه را حائز باشد برابر است که این علائق مربوط بیک فرد باشد یا يك جامعه یا دولت و البته این حقیقت بجز از شریعت اسلامی در هیچ شریعت و قانونی چه قدیم باشد و چه جدید وجود ندارد زیرا در اینجا

عبادات با احکام آنها و همچنان معاملات با همه احکام و انواع شان بیان گردیده است بعبارة دیگر در تشریع اسلامی علاوه بر احکام عبادات که نسبت بنده را با خالقش تنظیم مینماید تمام چیزها ئی که حقوق مدنی امروزی با هر دو قسم خود «خصوصی و عمومی» شامل است همه وجود دارد و اشتمال قوانین اسلامی به حقوق مدنی بانام فروع بوده همچنان حقوق تجارتی و حقوق مراعات و حقوق اداری خاص و عام و بالاخره حقوق مالی که مربوط بحقوق اداری میباشد و بهمین قسم حقوق جزا که هر کدام ازین قوانین در فقه اسلامی بصورت کامل و منظم بیان گردیده است .

از آنست که میبینیم شریعت اسلامی تمام مسائل قانون را با اقسام و فروع مختلفه آنها بوضاحت اظهار داشته که امریست بدیهی و احتیاجی بتعلیل و توضیح ندارد تا زمانیکه این تشریع برای جوامع اسلامی در احوال داخلی و خارجی آن بصورت کامل وجود داشته باشد و همچنان برای تمام طوائف دیگر که طلبکار خیر و عافیت خودها باشند .

جمعیت اسلامی به این وسیله شریعت مقدس و اصول قوی خود که دارد از تمام مسلک های دیگری نیاز گردیده و احکام آن صالح هر زمان و مکان میباشد از قرون زیادی باینظرف استوار مانده است همچنان غر بیها در قوانین وضعی خود از آن استفاده های زیادی نموده اند روزهای بود که مسلمین را نوابغ عصر تلقی نموده و اوشانرا در هر چیز پیش قدم میدادند بهمین اساس قانون مدنی فرا نسوی که در سال ۱۸۰۵ م وضع گردیده بود بیشتر از قوانین اسلامی استفاده کرده و در اکثر مسائل آن از مذهب مالک بن انس «رح» اقتباس نموده بودند .

زیرا هنوز سال (۲۰۰) هجری نرسیده بود که مذهب امام مالک «رح» در اندلس طرف پیروی محاکم و محافل قضائی گردید که تا امروز در افریقای غربی پا برجاست و در آن زمان شهرهای اندلس که پاره از اروپا میباشد مرجع تمام علمای اروپائی بوده در آنجا آمده از چشمه علم اسلامی خود را سیراب میساختند و باین ترتیب احکام اسلامی در تمام ممالک اروپائی خصوصا آسپانیا و فرانسه و ایتالیا منتشر گردید .

ازینجاست که مذهب مالک «رح» درین نواحی انتشار یافته قواعد و احکام آن بعد از ظهور اسلام نیز درین شهرها ادامه داشته و دارای شهرت بود پس حینیکه

دولت فرانسه آماده آن شد که قانون مدنی مستقل برای خود وضع نماید و واضعین قانون آن از قانون اسلامی و بالخاصه مذهب مالک «رح» زیادتر استفاده نمودند، مقایسه در میان تشریع اسلامی و عالی ترین قوانین مدنی امروزه مانند قوانین وضعی فرانسه موضوع امتیاز شریعت اسلامی را خوبتر واضع میسازد - امداد و راه های تاریکی بر اسلام و مسلمین میگذرد و رفته رفته علمای فقه اسلامی از مقتضیات حیات اجتماعی آهسته آهسته خود را بر کنار ساخته و گوشه عزلت اختیار نمودند - اگر چنین عوارض و علل بظهور نرسید البته هیچ گاه در خود احتیاجی نمیدیدیم تا این قوانین را که نه بآیین و نه باتقالید ماموافق است اختیار نمائیم . قوانینی که از مقارنه آنها خوبتر معلوم میگردد که تشریع اسلامی در اکثر نواحی بمراپ از آنها ممتازتر است .

مقایسه ها :

اگر باین موضوع خوبتر وارد گردیده و بمقایسات زیادی بین تشریع اسلامی و تشریعات وضعیه سابقه و حالیه پردازیم البته سخن بطول خواهد انجامید که از نوا این بحث برون است از این جهت بیان بعضی چیزهای مهم و نکات برجسته آن اکفاء نموده موضوع بحث را خاتمه میدهیم و بهمین قدر تفوق تشریع اسلامی بر تشریعات و قوانین وضعی دیگر از بسیار نواحی ظاهر گردیده شمردن و در حساب آوردن آن کار آسانی نیست .

۱ - نظریه دکتور علی بدوی که یکی از دانشمندان بزرگ مصری در علم حقوق میباشد چنان است که قانون اسلامی نسبت به تمام قوانین قدیمه دیگر استقلال داشته و بر قوانین جدیده امروزی دیگر در اکثر نواحی تفوق و برتری دارد از جمله این امتیازات یکی هم قانون جزء تعزیرات شرعی است که قاضی در تعیین نوع و مقدار جزا در مقابل برخی از گناهان مستقل و ممتاز ساخته شده و می تواند که از رأی و اجتهاد کار بگیرد و این نظامی است که به امتیاز فقه اسلامی افزوده و شهادت داده است و همچنین قانون نویسان بزرگ اسلامی درین عصر بآن اشاره و مباحثات میکنند .

دو استاد بزرگ مصری دیگر دکتور عبدالرازق سینه پوری و دکتور احمد حشمت یمن درین باره نظریه خود را ابراز داشته اند که ما قسمت آنرا بی تصرف نقل میکنیم .

(شریعت اسلامی در راه نمو و ترقی خود طریقۀ رومانی را اختیار ننموده زیرا قانون رومانی باسایس یکسلسله عادات و رسوم پیش میرفت و از طریق دعوی و قانون وضعی اجراآت مینمود اما شریعت اسلام از کتاب خدا و قانون بزرگ آسمانی سرچشمه گرفته نمو و انکشاف خود را از راه قیاس منطقی و تغیر ناپذیری شروع نمود و علاوه بر این امتیازی که درین زمینه نصیب فقهای مسلمین گردیده و او شانرا بر دانشمندان رومان و غیره سر بلند گردانید همانا انتخاب یک طریقۀ بزرگ دیگری که از اصول و مبادی هر قانون دران بحث بعمل می آید میباشد که بنام علم اصول قانون تسمیه میگردد .

ج - در ناحیه تعارفات تنها به این اکتفاء مینمائیم که در شریعت بزرگ اسلام چیزی که از همه عالتر این قانون جاودانی را نسبت بسائر قوانین امروزه جهان بلند تر نشان میدهد همانا فکر اجتماع آتست که هدف اصلی آن اصلاح فرد و جامعه هر دو میباشد و این ارزش و قیمت آن در هر کدام از عبارات و معاملات خوبتر واضح است - پس هدف و غایه تمام شرائع و قوانین درین دو نقطه خیر و بهبودی فرد و جامعه میباشد .

مثال این سخن بسیار روشن است و بیک اشاره واضح میشود - چنانچه اگر حکمت مشروعیت هر یک از نماز و روزه و زکات و حج و حلیت بیع و حرمت زیارتستانی - احترام حقوق همسایه و امر بوفای نمودن وعده ها و تعهدات و یا حرمت زنا و اجرای حدود و سائر مقررات جزائی نظر افکنده دقیق شویم البته خواهیم دید که همه برای حفاظت یک جامعه و تحکیم روابط ایشان وضع گردیده و در تمام احکام از امر و نهی و حلال و حرام تنها خیر و صلاح فرد و جامعه را دربر گرفته است . اکنون بایست گفت که تشکیل یک جامعه صالح و رشد اجتماعی از هدف های اولی شریعت اسلامی بوده و جهت تکمیل این هدف خداوند در اموال اغنیا و صاحبان مال و ثروت برای بیچارگان و ناتوانان حقی تعین نموده که بنام زکات مال تسمیه شده است و از مال ثروت مندان گرفته شده بفقراء و بیچارگان داده میشود - و علاوه بران حقوق دیگری نیز برای بینوان تخصیص داده شده و قرآن خداوند تعلیم داده است : «خیر و نیکی حقیقی در آنست که محبوب ترین مالها در راه خدا صرف شود و مستحقین توزیع گردد» .

مثال معروف دیگری که از امام ابو یوسف در کتاب «الخراج» روایت شده - میگوید در زمان خلافت حضرت عمر فاروق وقتی که عراق و شام از طرف مسلمین فتح گردید جم غفیری از مسلمین که در جنگ شرکت داشتند تصمیم گرفتند تازمینهای مفتوحه را با حاصلات آنها در بین فاتحین این جنگ تقسیم نمایند - اما رای حضرت عمر (رضی الله عنه) بران قرار گرفت که این زمینها را بصاحبان آنها گذاشته تا خود اوشان به زراعت زمینهای خود مشغول گردند مشروط بر اینکه سالانه يك مقدار مال را برای مسلمین طور جزیه و خراج بپردازند تا کفافه مسلمین صالح از آن بهره مند گردند و خیر و منفعت آن اجتماعي است همچنان تشریع اسلامی به بینوایان و فقیران از مال بیت المال حصه داده است تا آن بیچاره گانیکه نه توان و قدرت کار و نه کدام دوست و قریب توانیگری دارند که از اوشان دست گیری نماید از چنگال فقر و گرسنگی نجات یابند - و این حقیست که در برابر آن فرد مسلمان و آن کارفریکه در سایه امن اسلامی بسر میبرد یکسان بوده امتیازی در بین نیست .

طوریکه تاریخ نشان میدهد حضرت عمر فاروق «رض» کسی بود که بیشتر بانی کار توجه داشته از اهل ذمه و کسانی که دادن جزیه را قبولدار گردیده و از دادن آن در اثر فقر و بیچارگی عاجز مانده بودند بر علاوه اینکه اوشانرا از پرداخت جزیه معاف گردانید برای شان در بیت المال حقی تعیین نموده بود تا از آن برای خود و خانواده خودها صرف کرده احتیاج خود را رفع نمایند به همین قسم امثله زیادی موجود است که از قواعد ثابتة اسلامی مستفاد میگردد .

چنانچه حضرت پیشوای عالم میفرماید «لا ضرر ولا ضرار فی الاسلام» ضرر دیدن و ضرر رسانیدن در اسلام وجود ندارد این قاعده است که تشریع اسلامی در ابتدای ظهور خود آنرا اعلام داشته گوشزد تمام عالم بشر نموده است . و هکذا قوانین امروزه نیز نظریه را تحت عنوان «نظریه سوء استعمال حقوق» اظهار نموده اند پس طبق این اصل بزرگ و قاعده تغیر ناپذیر هر شخص را لازم است خیر خواه جامعه بوده چنان عمل ننماید که سبب زیان دیگران گردیده و اسباب رنجش خاطر شان را فراهم سازد .

روی همین اساس هر شخص مستحق است درصورتیکه همسایه و یا شریک وی زمین یا خانه خود را بالای شخص بیگانه بفروش میرساند ادعای شفعه نموده و نگذارد شخص اجنبی نزدیک وی جا گرفته و باعث زیان او گردد باوجودیکه این کار نظر بمقتضی ملکیت ناپسند است زیرا حق ملکیت ایجاب میکند که مالک در تمام احوال راجع بملك و مال خود حق آزادانه داشته باشد.

و بهمین قسم شخصیکه زمین وی از نهر آب دور واقع باشد میتواند در زمین همجوار خود که به آب نزدیک و متصل است مجرای آب کنده زمین خود را از آنجا آبیاری نماید اگرچه اینکار برضا و رغبت همسایه اش صورت نگیرد. و ازین قسم امثله زیادی است که هر کدام آنها اثبات یک روح اجتماعی را برای قانون اسلامی مینماید که این روحیه بزرگرا از قرآن و طریقه پیغمبر عالم حضرت محمد ص همچنان از آراء و نظریات صحابه کرام و تابعین عظام مییابیم و چنانچه پیشتر ذکر نمودیم که شیعت اسلامی تنها برای اصلاح فرد نیامده بلکه خواهان آنست که یک توده صالح که از تمام نواحی کامل باشد به وجود آورد. اما قوانین امروزی و عصر جدید که ساخته دست بشر است در ابتدای امر به این نظریه اجتماعی و جامعه خواهی هیچ التفاتی نداشته بلکه یگانه روح فردیت در آن پرو رده میشد.

برای مثال قانون فزانسوی را که در اوایل قرن نوزده تأسیس گردید بخاطر میاوریم: این قانون بصورت مصلحت یک روحیه فردیت را در انسان تقویه بخشیده و آنرا با روحیه که برای حفاظت حقوق انسان بوده و از حقوق افراد حمایت و پشتیبانی مینماید یکجا قرار داده است. فرد در نظر این قانون بنسبتی دارای اهمیت است که خودش در حیات یک عنصر مهم و بر قیمت بوده نه از نگاه اینکه او جزئی است از یک کل که آن کل اجتماع را بمیان آورده است.

در نتیجه تطبیق این قانون روی آمد که حقوق منطقه او سکندر گردیده صاحب حق میتواند بهر کیفیتی بخواهد حق خود را استعمال نموده و در برابر اضراریکه ازین استعمال وی بر دیگران عائد میگردد هیچ مسؤولیتی نداشت اما باز هم قوانین موضوعه عصر جدید آنقدر جانب افراط را نکرفته و درین قسمت یکسلسله تبدیلاتی بوجود آوردند که در نتیجه نظریه سوء استعمال حقوق، که پیشتر نیز آن اشاره نمودیم نشأت نمود لیکن نظریه اسلام

درین باره بر آنست که حقوق افراد نااندازه مدارا اعتبار است که هم از مصلحت جامعه خارج نباشد و هم صاحب حق متضرر نگردد ازین تفرقه واضح و روشن دانسته میشود که طبیعت قانون اسلامی باطبیاع قوانین وضعیه امر و زی در اصل حقوق فرد باهم مخالف بوده تفرقه زیادی میان آنهاست. زیرا قوانین وضعی حقوق فرد را یک حق طبیعی وی دانسته برای آن اختیارنامه میدهد تا بهر کیفیتی بخواهد در آن تصرف نموده و هر طوریکه از آن استفاده نماید کدام مسئولیتی بآن راجع نباشد. اما بر خلاف قانون اسلامی حکم میکند که فرد خودش باتمام دارائی خود ملک حقیقی خداوند میباشد و ذات اقدس وی چیز را که برای بند گان خود عنایت فرموده بگانه مقصد در آن اقامه خیر و منفعت برای همه افراد بشر و جماعات بوده تنها برای یک فرد نیست، ازین رهگذر میبینیم در تمام نواحی استعمال حقوق فرد مقید ببعض قیوداتی است که اگر آن قیودات را در استعمال حقوق و اعمال خود مراعات ننماید البته عمل وی باطل و مستحق عذاب خداوندی خواهد بود.

احتیاج باین تشریح :

چیزهایی که تا اینجاذکر گردیده همه احتیاج زیاد ما را بشریع اسلامی نشان میدهند و این یک نوع بزرگی و علائق است که نصیب این دین مقدس گردیده و آن را در تمام نواحی نسبت بدیگر ادیان و قوانین بزرگتر نشان داده وجودش را برای هر عصر لازم دانسته است. این قانون نیست که جوامع بزرگی را بیرو خود ساخته زمانهای زیادی بالای طوایف بشر حاکمیت نمود. از آنرو حق داریم آن را مصدر واقعی و اساس تمام قوانین حیاتی قرار دهیم اما ناگفته نماند که اگر برخی مفکوره ها و نظریات امروزی را که در آن خیر و منفعتی باشد بحیث قانون قبول نموده از آن استفاده نمیکنیم البته باین اساس بر نخواهد خورد، بلکه امر لازمی نیز میباشد، زیرا هیچ قانون و تشریعی نیست که از قوانین دیگر بکلی بی نیاز بوده و در هیچ امری به دیگران محتاج نباشد.

خدا را سپاس گذاریم که در ممالک اسلامی امروزه نظامهای اجتماعی برقرار بوده هر کدام خواهان است که قوانین دینی و احکام شرعی خود را از نفوذ و حلول قوانین اجانب حفاظت نمایند که این امر از جانب قوانین فرانسوی بیشتر متصور است. چنانچه اکثر علمای قانون و رجال برجسته عالم نیز بتائید این گفته مانده اند و از همانجاست که در قوانین مدنی جدید اکثر احکام و نظریات را از فقه اسلامی اخذ نموده اند و این آغاز نیکی است که امید است همیشه و بادوام باشد.

زماخيال

هه کوی، فکر چه به خیال می د آ شناسره وی
 یا به می خیال او فکر قول مال دد نیا سره وی
 یا به سرو شونلو سپین ر خسار بنکلی لیلی سره وی
 یا به سپین قصر بنی ما نیی د چا او چا سره وی
 نه دا قول نه زما خیالات دژ وبلو خوا سره وی
 کله چه ما تفکر اتو سره وینی، مشغول
 یا کناره له خلکو گبر حومه خلاف معمول
 په هغه وخت کی چه زما هر کار بنکا ربزی مجهول
 زما ملکه رو ته دې وی همیشه دغه فورمون
 چه د محیط د زیات و کم غمو نه ما سره وی
 ارم داهیله چهزه دې شمشهور په غمخور
 یا په حساس حلمی مشهور شملکه دی چه دانور
 زما توبه له دې احساسه دا احساس دی پیغور
 نه غواړم دا چه په درد مند حساسیت دی شمشور
 شهرت د نورو او غمو نه دې له ما سره وی
 چاته زه ووا یم چه شه غواړم آرزو می کومه
 چه چالو چا باندی د کوم یو خیزیر زو می کومه
 دادماشوم او نا قرار زه کی زا نگو می کومه
 به د به د خو خبر و، مشهور و می کومه
 دارنگ، بی شمهرد آرزو گانی به چا سره وی
 د لوخ او زی دیتیم چیغی ما ووهلی
 عیای صاحب و له مالری وای نه رویدلی
 د خیل اولس سره کومه زه اوس دا خبری
 که د دې عصر مقتضی نه دیری نه وی لری
 شه ته یوا - اوزمونز خیال کومی سودا سره وی *

در اطراف ترجمہ قرآن کریم

در قرون وسطی قرآن کریم را غریبون به زبان های مختلف اروپائی ترجمه نمودند. اولین ترجمه ایرا که مامی شناسیم عبارت از ترجمه «کلونی» است که در قرن ۱۲ قرآن کریم را بزبان لاتینی ترجمه نمود. بعد از آن طایفه ای از کشیشان و راهبان به نقل و ترجمه آن زبان های زنده دیگر اقدام نمودند حتی بعضی اقوام کوچک نیز درین راه صرف مساعی نمودند و به این تراجم ابتدائی افتخار می نمودند. اگر به کتابخانه بزرگ دنیا مراجعه شود ده ها ترجمه قرآن را بزبان های جرمنی - انگلیسی - فرانسوی ایطالوی می یابید که بعضاً از تراجم مذکور قدیمی و برخی هم جدیداند و این تعداد آن قدر هست که انسان گاهی هم میتواند آنچه را موافق فهم خود بیابد اختیار نماید.

در این که معظم و بزرگترین این تراجم کدام است چیزی گفته نمیتوانیم زیرا همه میبایست آیات مبارکه قرآن است و همه ترجمه آن فرمایش آسمانی است که هر کس آنرا به قالبی ترجمه کرده و کوشیده است که در اصح قالبها ترجمه شده باشد و معنی جزم آن آیات منزل چیزی نیست زیرا این حرف واضح است که فصاحت و بلاغت قرآن قابل انکار نیست.

اگر بگوئیم قسمت اعظم این تراجم خالی از خطاست این امر ناممکن است و امر جزم به صحت کامل آن شده نمیتواند زیرا تفسیر تمام نصوص راهوبه و یادآورده نمیتواند و این خود امر سهل هم نیست که مترجم باصل آنچه خداوند در کتاب نازل کرده است برسد.

پس معجزه قرآن در اسلوب و بلاغت آن است که دیگران ، غیر عرب ، به کیفیت کامل معنی آن رسیده یا لذت تلاوة آنرا دریافته نمی توانند .

* ولې شوه دومره خاموشي نشاط زنجور ولې دی

داد شاعر گریوان په وینو باندی سوری دی

دازمونېز خوا ظلمت كېښوه بيا ورك نور واپ دي

چپر چپر، شوی نن پرون له مونږ سرور ولی دی

د حقیقت بنکلی شعل به کوم پینا سره وی

برای من چنین معلوم شده است که این تراجم حیثیت مجسمه ابرار دارد که جسم زنده را تمثیل کند ولی طبعاً عیناً خود آن شده نمی تواند. پس نشاط و روحیه عمیقی که يك عرب در تلاوت قرآن حس میکند برای یکنفر عجمی و کسی که ترجمه آنرا بزبان دیگر میخواند وجود ندارد.

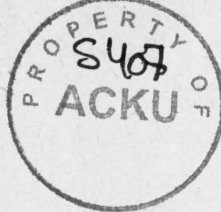
پس ازین ناحیه است که ترجمه قرآن کریم بصورت اصح و اکمل ناممکن بوده و قرآن را غیر قابل ترجمه نامیده میتوانیم و بر کسی ممکن نیست که به عبقریت و بلاغت اعلی آن برسد.

ولی چرا چنین نباشد زیرا این کلام خدا «ج» است خدائی که قدیم و ازلی است و این معجزه است که تغیر آن در نور حوادث و شرح بمنطق و استدلال آسان نیست ولی مفروض اینست که انسان بآن بر حسب نزول آن ایمان آورد فلسفه تاریخ بامناهیج روشن و صحیح، تحلیل تفصیلات و تواریخ قرآن را عملی زاید خوانده ولی برغم مساعی ای که در این راه بخرج رفته است سر نهادن با احکام قرآن را امر کرده آنرا بحیث يك غنیمت بزرگ شمرده و انسان را متیقن میگرداند که چنین چیزی در طاق یک انسان نیست که نظیر آنرا بیاورد گرچه بعضی از انسانها نسبت به بعضی بزرگتر عالم تر و دانشمند تر هم هستند.

در میان تاریکی های کشنده انسانیت این نور الهی درخشید و جهان را منور ساخت تا مباد انسانیت هدایت و رشد باشد. و در پر تو آن انوار بود که اصول اجتماعی، قوانین و شرائع وضع شد بلکه قرآن اساس عظیم و محکمی برای ثقافات علمیه گردید و حلقه جهانی شد که در تمام ادوار تاریخ نظیر آن بظهور نرسیده بود.

اخوت اسلامی :

این امر طبیعی است که قرآن باعث تولید وحدت و تولید اخوت اسلامی در میان عرب متفرق گردید که همه رادر زبان یافکر و عواطف برابر گردانید و بتأثیر آن بود که دایره اسلام از قلب جزیره العرب باقصای عالم امتداد و وسعت یافت که هیچ مد نیت بشری باین پیانه وسعت نسکر فته بود چنانچه امروز اقامه نماز از مراکش تا جاپان يك نوع وحدت رادر بین مسلمانان تمثیل میکند. هم چنان قرآن سبب تحکیم روابط و حدت بین زاید از چارصد ملیون مسلمان دنیا گردید که دین همه شان از يك قانون مقدس آسمانی منبع گرفته

است . دینی که ایشان را باعلی درجه روحانیت ارتفاع می بخشد و به تحقیق قرآن تفاوت درجه ئی مادی را تحت الشعاع قرار داده بر آن غلبه یافت تا بفضل آن برادر هم شده بغض و کینه از نفوس شان زایل گردید و دل های شان با هم نزدیک شد . نهضت ها همواره جوانب و جهات مختلفی دارد که از خلال آن انسان دور نمائی را می نگرد که روح معنویت در آن موجود بوده و از آن زندگی رهبری شده و درخشانی است .

نهضت و تحولی که فاقد روح و معنویت است همان تحول مادی است که در آن بشر بر نواحی خیر غالب بوده است اگر مسلمانان ، هو به هو به پی بیگانه نگران می روند و فن تحول ایشان را تعقیب میکنند در حق انفس خود و انسانیت بخطا می روند آن انسانیتی که سخت تشنه یک تحول عصری و جدید است . تحولیکه در آن ماده را با معنی امتزاج میدهد و اسلام قرنهای آنرا در آغوش خود پیورده است . در نزد مسلمانها اساس نهضت ها همان نهضت و تحول آسمانی است که وضع جماعات بدوی را تغییر داده از گودال بدبختی بصوب خیر و سعادت رهنمونی کرده در سایه آن صغیر و کبیر نیک بخت می گردند . و در پرتو آن ضعیف مطمئن میگردد . ضعیف در آن قویست مادامیکه حقوقش برای او گرفته شود و قوی ضعیف است تا وقتی که حق از نزد او بدست آورده شود . در آنجا است که شرافت بانتهاب و استخوان تعلق نگرفته همه را جسم واحد می شمارد که هرگاه یکی از اعضا متأذی شود همه اعضا متأثر میگرددند .

فرستادگان خدا:

خداوند انبیا «ع» را برای خود برگزید و به رسالت خود انتخاب کرد و امین خود دانست که بر آنها وحی نازل کرد و آنرا سفیر خود بنزد مخلوق قرارداد پس عجب نیست اگر آنانرا از همه رذیلت ها معصوم دارد و با فضیلت ها ایشانرا بیاراید و به کمال ذرّه انسانی برساند آن ذروه ای که هیچ کس را طمع و قدرت رسیدن بآن کرامت فضیلت نیست .

اگر خداوند بعضی از پیغمبران را بر بعضی فضیلت بخشید و درجات بعضی از ایشان را بر بعضی دیگر رفیع گردانید امریست که شیوه او تعالی بوده و حکمت او جل شانّه مقتضی تفضیل در خلق و تقسیم در رزق است .

با استقبال بهار

بهار آمد کهن افسانه گیتی مکر ر شد
چمن از فیض فروردین نهان در فرش اخضر شد
روان در تن دمید از نوبنات النعش بستا نرا
ز فیض ابر نیسان دا من صحر ا معطر شد
تبسم گر دمو سم بر رخ ارباب بد بختی
نمایان چهره خو ر ازورای تیره چادر شد
درید از هم حجاب تیره و شد آسمان روشن
گلیم تیر گلی پیچید زان عالم منور شد
طراوت خیز بستان شد ندای خرمی آمد
چمن شد، لاله شد، گل شد، صفاطبع مکدر شد
چمن زادان ببر کردند کالای زمر دگون
پریزادان مهوش را قبای نیاز در بر شد
بفرمان تحول زندگی تجدید شد هر جا
زمین مرده باز احیا بحکم حی داور شد
مگر در این تبدل ها به جز عبرت نمی بیند
کسی کودیده اش بینا بر این گردنده اختر شد

کارگر مظلوم او پادشاه اوسه چه بر یالیتوب او کامیابی
ستاره بر خه ده .
کار انسان ته له دریو بلا و خنجه نجات ورکوی، له فسق،
احتیاج افسردگی نه.
«ولتر»

مؤسس: مرحوم مولینا شاه محمد رشاد

لهری گنده

دامتياز خاوند : دافکار و دروزني ټولنه

مسئول مدير : ه محمد گلاب «بشار»
مرستيال : فضل من الله «فضلي»
پته : دمطبووعاتو مستقل رياست - ابن سینا واپ
د تيلفون لمبر : ۰۶۴۰۱۰۰

پدې گنده کښې

نوی ژوند - باز جهان ... چه راغلی پسرلی ... اسلام و طب ...
زندگی و ... ضروریات او ... ترجمه های .. روغ صورت .. دینی را که ..
پسرلی - برای جوان ... اسلام او تعلیم - اندرز هاه - فضای دلکش ...
مونږولی ... تشریع اسلامی ... از قوانین آسمانی ... دین - در اطراف ...

داشترک بیه

۳۰ افغانی	:	پافغانستان کښې
۱۵	:	زده کونکوته
یونیم دالر	:	باند نیو هېوادو ته
۲۶ افغانی	:	دیوی کښې بیه

توضیح: حساب جاری ما در مرکز و ولایات «۶۰۰۱» است

دولتی مطبعه